



Isagoge in excellentissimi Philosophi Arnoldi de Villa Nova, Rosarium Chymicum,

<https://hdl.handle.net/1874/451838>

3

Isagoge in ex-
cellentissimi Phi-
losophi ARNOLDI DE VIL-
LA NOVA, Rosarium
Chymicum,

*Per Adamum à Bodenstein
artium & medicinae Docto-
rem, paraphrastice &
magna diligentia
tradita.*

EPISTOLA OPERI PRÆFIXA
ad Amplissimos & generosos do-
minos, dominos Fuggeros, in qua
argumenta Alchymiam infirman-
tia & confirmantia adducuntur, qui-
bus & eam artem esse certissimam
demonstratur, lapisq; uerè in-
uentus ostenditur.

Prologus in
cellen...
Josephus...
...
...

...
...
...
...
...

...
...
...
...
...
...
...
...

3

POTENTISSIMIS
ET GENEROSIS DOMI-
NIS, DOMINO ANTONIO,
D. IOANNI IACOBO, D. GEOR-
GIO, D. HVLDRICO, FVGGARIS,
Dominis in Rürchberg &
Weyßenhorn, Comiti-
bus, & Dominis
suis clementis-
simis.



ERISSIMVM
illud senis De-
meæ apud Co-
micum esse, ipsa
re experior:

Nunquam ita quisquam bene subducta ras-
tione ad uitam fuit,
Quin res, ætas, usus, semper aliquid appor-
tet noui,
Aliquid moneat: ut illa, quæ te scire credas,
nescias,

Et quæ tibi putaris prima, in experiundo
repudies.

Quod & mihi nunc euenit
hoc tempore, Generosi & am-
plissimi Comites, ac domini
mei clementes. Nam ab ineun-
te ætate, res naturales occul-
tas & præclaras quodam inna-
to amore persecutus sum: ipsa-
rumq; præceptiones, causas, ef-
fectus quoad licuit, inquisiui,
nec mihi uisus sum inanẽ pro-
fus operam nauare: in multis
enim reperio præstantissimos
ac penè diuinos usus. His stu-
dijs uarijs & difficilibus, dum
operã do, nullius in uerba (ut
studiosus facere debet) iura-
tus, sed quocũq; ratio, animiq;
feruor (permittente ac consen-
tiente

tiente sacrosancta Theologia) me uocabat, deferebar hospes, ac uaria in loca & pericula incidebam. Aliquoties inuestigans uaria, casu perueni in quadam tractationem rerum mirabilium, quam appellant Alchymiam, semper mihi suspectam, quasi multum mali in ea latitaret: precepta eius quandoque sedulo cum examinatione conferendo, uehementer dissentire uidebantur, ac dissolutas scopas proponere: Finem quidem proponunt sibi unum, nempe metallorum deteriorum in meliora commutationem, at in rebus, nominibus, ordine, uasis, modisque agendi talis & tanta uarietas, & dissen-

fio, ut persuasus sim, uniuersam illam tractationē (quam illi artem esse putant) confusum esse quoddam chaos, nugas aniles, nœnias, præstigias, & meras fallacias: ænigmatibus sua docent, quæ, ne ipsi uidentur intelligere: quod reliqua facilè testatur, quæ communi phrasi sunt tradita: Non nulla enim ipsorum, uerbis, ordine, instrumentis, modisq; faciendi diligentissimè obseruatis, experiūdo, turpiter deceptus sum meo incōmodo: falsa pro ueris, ignota pro notis offerunt ac profitentur. In omni uerò arte debet esse constantia, certus ordo, consensio in rebus & nominibus, præceptionum

ptionum cohærentia, modus
agendi uerus & planus, non
ambiguus rebus & uerbis, aut
apertè falsis conscriptus.

Hanc meam non temerè con-
ceptam opinionē aliquot im-
postores Alchymistæ, homi-
nes miseri, in tam diuite arte,
Iro Codroq; pauperiores, ru-
more de ipsis sparso, & omniū
disciplinarum examine & fun-
damento, experientia, confir-
mabant. Semel enim atque
iterum casu ubi incideram in
ipso sophistas, miris impostu-
ris me exceperunt, ac illusum
dimiserunt: unde uehementer
mirabar, Principes reliquosq;
magistratus tales homines re-
tinere in suis Rebuspublicis,

qui præter id quod mentian-
tur, homines bonos & sim-
plices reuocant & abstrahunt
à ueris honestisq; laboribus
ad spelūcas, fumos, fuligines,
cineres, tenebras, & fœtores
pessimos, ubi ueluti in tartaro
pereunt: Cudunt nummos a-
dulterinos, ut Plutonis mini-
stri: falsa metalla conficiunt,
opesq; Reipublicæ perdunt,
qui loco auri & argenti non
carbones reddunt, uerùm fu-
mos miserrimè oculos pūgen-
tes, cerebrum perturbātes, fœ-
tores intolerabiles, squalores,
morbosq; incurabiles: in qui-
bus ostendunt, facies ipsorum
auri adulterini colorem, quasi
artis semper & pudeat, & con-
scientia

scientia mordeat ipsos, profi-
 tētur magna, & summa osten-
 tatione asserunt, se alios effe-
 cturos ditissimos, quum tamē
 ipsi non tantum habeant (nisi
 aliquando suis præstigijs ali-
 quid adepti fuerint) unde la-
 queum sibi comparent, O mi-
 ram cæcitatem & miseriam co-
 gitabam sæpius: Remq; paula-
 tim magis magisque cœpi ani-
 mo uoluere, non quòd mihi
 aliqua spes in ipso negotio fo-
 ret, sed perpenderem & inqui-
 rerem eius tractationis causas
 diligentius, quæ uidebantur
 arti omnino repugnare, ac è
 medio eã tollere: Nam, quod
 solius Dei & ipsius instrumen-
 ti nature, est opus, isti asserent

se effecturos, cum tamen nemo hominum ipsas substantias naturalesque formas arte conficere possit (quales isti somniant, se in metallis facere novisse) quia hæc sunt substantiæ & naturæ, non accidentiæ: Quare summus Philosophorum Aristoteles cum reliquis adserit, naturam homini materias tanquam subiecta tradere, in quibus homo imprimit & inscribit figuras & formas non per se existētes, quæ sunt in quarta specie qualitatis.

Si igitur arte argentum aut aurum fit, necessariò est artificiosum, informatum forma accidentali, quæ potest auferri permanente auro, & erit aurum

rum absque auri forma, quod est absurdissimum.

Præterea, Deus omniū formarum uera causa, iussit, ut singulæ formæ sibi similes producerent, Non ut homo eas efficeret, qui iubetur suo labore & sudore quærere uictum, nō ocio & mendacijs omnium rerum abundantiam affectare, Aiunt hi, se exiguo nescio quo puluere, magnam metalli molem posse trāsmutare in quoduis metallū, quasi uno die ualeant regum opes comparare, Quod dum conantur præstare, perducuntur ad diuersa pericula: Nam & radicem omnium malorum (ut diuus Paulus inquit) quærunt.

At hæc

At hæc Deus, cuius mandata omnes obseruare debemus, prohibet, diuersas animalium species cōiungi & commisceri, ne animalium formæ à Deo, certo constitutę numero, confundētur: Hi uerò non solum miscent, uerùm etiam conātur, ipsas uiuas & naturales formas sua manu per rem paruum quasi quintam essentiam, siue naturam ex æthære, contra naturam & Dei mandatum uiolenter detractā, uarias pro animi arbitrio indere.

Hæc & similia mecum perpendens, indies magis ac magis ab hac falsa fictitia & ferocē arte tanquam condemnata humanis & diuinis literis, abhorre-

horrebam, & rectè Ecclesiastè
 ipsos Chymistas reprehende-
 re, ubi inquit, Labor stultorū
 affligit eos: Stulti enim uiden-
 tur, quòd sæpius falsi non resi-
 piscāt, & alios decipiēdo sem-
 per pergant, proponunt sibi
 ea, quæ fieri nequeunt: Et ars
 ipsa uidebatur scientia ea, quã
 idem Ecclesiastes ait, homini
 datã, ut in ea affligeretur: Nun-
 quam nam tales, sunt animo se-
 dato & quieto, rodens uermis
 mordet ac edit ipsorum cor,
 qui quærunt supra uires suas.
 Rationibus equidem his atq̃
 alijs ductus, totam hanc tracta-
 tionem tanquam fallacem, ab-
 surdam, siue cōtra naturam &
 impiam abiecti, nec ullis argu-
 mentis

mentis ab hac sententia abdu-
ci potui. Anno autem supe-
riori, uir eruditione, profapia,
omniq; uirtutum genere nobi-
lissimus, inter alia coepit mecu-
loqui de Alchymia, eamq; ar-
tem esse difficilē, attamen præ-
clarā & ueram, Cui nimis in-
ciuiliter respōdi: Alchymistas
ueras nugas & imposturas tra-
ctare, qui dolo, ueneno, pro-
missionibus fallacibus, mendi-
citate, bonis & imprudentio-
ribus turpissimē imponunt,
dum persuadere student lapi-
de, aut Mercurio, metallorum
transmutationem fieri posse,
seçq; artem illam commutandi
tenere: Ipse ubi me pro sua sin-
gulari modestia, humanitate
& pru-

& prudentia admonuisset, ac
 reprehendisset, ait, Arbitraris
 ne (quæso) uiros tot tamq̃ ex-
 cellentes Philosophos, Medi-
 cos, Iurisconsultos & Theolo-
 gos clarissimos, constantes, fi-
 dos, ueritatisq̃ inquisitores
 diligentissimos, talia de hac ar-
 te unquam uoluisse scribere,
 hominibusq̃ tam sanctè affir-
 mare uera esse, ipsisq̃ obtru-
 dere, nisi fuerint experti: Iudi-
 cas (obsecro) tãtos uiros men-
 dacia neçtere de hac re, qui de
 reliquis uera tradiderunt: Et
 qui nihil ex mendacijs cõmo-
 di, sed plurimum incommodi
 haberent: quod contra Deum
 & naturam agerēt, Quid ex-
 emplii gratia dicam de Arnol-
 do: qui

do: qui in suo Rosario & Epistola ad Regem Arragonum, sine dubio Lapidem Philosophorū, rectē (ut expertus) descripsit, rationemq; præparandi ipsum diligentissimè tradidit, cui in Medicina totaq; Philosophia multū tribuis, Non debes certē in hac re, ipsum existimare impostorē & mendacem. An non (ut de reliquis taceam) ætate nostra, Henricus Cornelius à consilijs diuo Imperatori Maximiliano, & haud uulgaris, in libro de Scientiarum uanitate, capite nonagesimo, testatur, se nouisse tale Philosophici lapidis subiectum, quod pulcherrimè eodem loco describit? Imò alibi apertē

apertè dicit, se artem scire extrahendi Quintam essentiam auri, qua aurum ex quouis metallo efficere possit: Certè ego statuo hūc lapidem, magnum Dei esse donum, nec cuiuis diligentissimè laboranti contingere: Largitur enim sua dona quibus & quando uoluerit.

Hos, licet falsa tradidisse nō audebam dicere, quia rationibus id probare nequiuī, tamē ipsa esse planè uera, non potui animum inducere meum, Et hac instructione domini ac singularis amici mei aliquantum motus à priori sententia, & quæ putabam me certo scire, de ijs nunc incepti dubitare.

Paulò pòst uenit ad me phi-

losophus doctissimus, compa-
ter meus charissimus, Ioannes
Acronius Phrysius, hoc tem-
pore mathematicus Basilien-
sis, multos iam annos mihi cō-
stanti & intima amicitia iun-
ctus, cui omnia quæ dignissi-
mus & prudētissimus illustris-
simi, sapientissimi piētissimiq̃
domini, domini Caroli Mar-
chionis Badensis, clementissi-
mi mei Principis consiliarius,
Ludouicus Vuolphgang ab
Hapsperg & ego contulimus,
ordine narrabam, addebamq̃
(ut ipse nouit) causas, quæ im-
pedirent me, quo minus tam
perito & prudenti uiro non
crederem hac in re, qui aliquo-
ties coram maximis uiris non
sine

sine aliquorū offensioe hanc
artem contempsi & irrisi meo
malo (quātum ad externa bo-
na) quoniam fui semel atque
iterum non exiguo stipendio
inuitatus, ut artem Alchymi-
cam, mihi (ut ipsi iudicabant)
amicam, exercerem: quam ta-
men ego per Deos immorta-
les, cane & angue (quod dici
solet) peius odi, quod tum &
ipsi experiebantur. Interro-
gabam igitur hunc meum ami-
cum Acronium, quid ipse sen-
tiret de Chymia, qui cōfestim
respondit, Multum, mi com-
pater charissime, rationes do-
ctissimi domini Hapspergeri
te mouerunt, qui nimis (pace
tua dixerim) pertinaciter rem

hanc non benè intellectam so-
les contemnere, & iam dubi-
tas: Prior sanè pars Alchymie
facilis, ac propter communem
eius usum uulgò nota, quæ do-
cet succos saporesq; terreos, li-
quores aqueos & aëreos cum
odoribus gratissimis, olea ig-
nea suauiterq; fragrantia arti-
ficiosè extrahere (quantum ad
rei naturam attinet) tibi mini-
mè suspecta, aut ignota est,
sed certa & cognita per mul-
tos iam annos, in qua uersaris
magna cum animi delectatio-
ne & utilitate. Cernis enim ibi
naturales artificiosasq; causas,
& miras separationes qualita-
tum cum substantia exigua, i-
mò ipsas rerum formas in te-
nui

nui materia, quæ parua quantitate, uiribus autem & efficacia, magna & ampla fit: Vicissim nouisti rem tam efficacem spargere per amplissimū corpus, in quo uis dispersa non collecta, ut in re parua, uix sentitur: Hac parte delectaris & uteris in tua medicina tanquā iucundissima, utilissima & honesta. Quod uerò attinet ad posteriorem partem, difficiliorem & longè obscuriorem, de qua nos sæpe nostras contulimus rationes, certauimusq; uidelicet, Virum homo possit ulla re artificiali, aut naturali, metallorum formas commutare, Ego certè huius rei imperitus, non audeo tam

constanter asserere esse ueram
atque priorem, sentio tamen
aliquot argumētis persuasus,
aliquam esse artem, qua pos-
sunt metalla imperfecta perfici,
& impediri, quo minus per-
ficiantur. Quæcunque enim
bruta natura Deo instrumen-
tum semper obediens in hoc
amplissimo mundo, præfer-
tim Elementari præstat, ea cre-
bris obseruationibus discere
& animo rectè comprehensa
imitari possumus: Quia Deus
omnia hæc inferiora homini
in medio uniuersitatis posito
subiecit tanquam eorum do-
mino, eumq; rerum naturalium
contemplatorem & obserua-
torem quodam insito cogno-
scendi

scendi desiderio cōstituit, quo
 n̄s uteretur rectè, & Deum
 omnium creatorem diligenti
 & grata cōtemplatione, usuq̄
 uero ~~se~~ per laudaret, ac be-
 neficia continua agnosceret:

Vnde arbitror Philosophos
 ueteres rerum indagatores so-
 lertissimos, metallorum or-
 tus, incrementa, commutatio-
 nes, status & interitus (ut &
 reliquarum rerum) magno la-
 bore obseruasse, ac paulatim
 artem in scientiam quandam,
 non statim transmurtandi me-
 talla, sed obseruandi eorum
 causas, modosq̄, quibus natu-
 ra sensim progreditur in ipsis
 perficiendis, constituisse, lite-
 risq̄ mandasse: Hoc enim mo-

do omnes Artes & inuentæ
sunt & adoleuerunt, ut duo
summi uiri Aristoteles libro
primo Metaphysicorū, & Ci-
cero de Perfecto oratore, cum
doctissimis omnibus uno ore
testantur, & quotidie experi-
entia docet: Nam ars imitatur
naturam, cuius artifex est ue-
luti simia. Præterea omni-
um rerum prima & præstan-
tissima causa Deus, homini,
hæc omnia caduca & morta-
lia subiecit, quæ sine dubio,
ipsius auxilio & industria iu-
uari & impediri possūt: quod
euentissimè cernes, si ani-
mum per ea quæ tibi plana &
perspecta sunt, circumferas,
ut tritici, hordei, & cuiusuis
frumenti

frumenti, aut alterius rei grana & nuclei, in quibus anima uegetans integra existit, si in terram bonam cadant, sponte crescunt, fructumque proferunt, Hoc paulatim animaduertentes primi agricolæ, terram præparabant, in quam semina spargebant, eaq; tum occando uel rastris tegebant, quo fructum copiosorem proferrent. Eadem grana inclusa uasis aut granarijs, aut alioquin iacentia in locis generationi incõmodis, nullum fructum proferunt; Ergo natura semper in his artificem siue artem auxiliarem iuuat, & impedita quiescit. Et quemadmodum ex commoda terra astrorum

ui (ut animaduertere omnes
possunt in hortis pensilibus,
& uasis terra impletis, posi-
tisq; in locis apricis) lapides
coquuntur & crescunt : ita fi-
guli ex luto fingunt, igniq; ue-
hementi, formatos coquunt.

Aquæ marinæ ubi uapores
leuiore, Solis ui eleuantur, fit
sal : quod longa obseruatione
postquã homines didicerunt,
ipsi eosdem uapores artificio-
se ignis efficacia exprimunt &
extorquent, aut eam Soli ex-
ponunt, ut habeant salem bo-
num & naturalem, hominis ta-
men industria confectum.

Primi quoquẽ homines edi-
turi, ueluti pecora dentibus
frangebant imminuebãntque
glandes,

glandes, ac paulò pòst frumētum: deinde, motum & contritionem dentium, uentriculicq; cōcoctiones & mixturas edocti, moles extruebant, quibus dentium more frumentū comminuebant, massasq; ex farina & liquore conficiebant, quas ignis calore coquebant, quo ipsa natura, humana arte iuuaretur, unde nostri panes imitatione naturæ & fiunt & formantur: eadem ratione in cunctis alijs nos naturæ operationes obseruare, iuuare & impedire possumus: Taceo nūc nostra peccata, quæ rerum naturalium felices cursus & successus impediunt: & preces, quæ eosdem promouent, & ad finem

nem optimum perducunt: lo-
quor de hominum, qui à Deo
nō sunt reiecti, industria, quæ
crescit ac decrescit per homi-
num pietate & impietate.

Hoc modo arbitror fieri
etiam in metallis, quorum sin-
gulorum materiam, causas ef-
ficientes, cum forma & fine, si
quis diligenter obseruauerit,
& quo ordine perficiantur, ip-
sum reuera posse naturam in-
perficiendis metallis iuuare &
impedire. Constat nunc
longo usu & experientia, om-
nia metalla oriri ex argento ui-
uo, quod est, aqua terrea &
pinguis aërea, sicuti eius gra-
uitas & nobilitas aperte de-
monstrant, & sulphure, quod
est ter-

est terreum & igneum, solidi-
 tatem & concoctionem ipsi ar-
 gento uiuo præstante. Hæc
 duo (inquam) Mercurius &
 sulphur, aiunt Philosophi pau-
 latim astrorum ui, in terræ ui-
 sceribus commisceri & conco-
 qui in solidum aliquod metal-
 lum pro natura materiæ & lo-
 ci. Has metallorum materias,
 cùm nos habeamus in prom-
 ptu, amâbo, quid obstaret,
 quo minus ipsas rectè præpa-
 ratas, ea proportione artifex
 peritus misceret, qua ipsa na-
 tura commiscere solet, ac locis
 tandem similibus terræ cauer-
 nis, caloreq; ignis astrorum si-
 millimo, uerum & perfectius
 metallum concoqui posset?
 Profectò

Profectò, quanto quæque res
nobilioris naturæ existit, tan-
to ea adeptione sublimioris
gaudere constat, & quanto
hæc omnia sunt aptiora, tan-
to citius perfectiusq; metal-
lum fit: quia homo naturam
imitari & iuuare potest, &
arte ipsam dicitur superare:
quod simul laborent, resque
potestate existētes, in formas
suas perfectas producāt, quo,
actu, & reuera perfecta fiant:
Mercurium & sulphur omnia
metalla potestate in se conti-
nere, nulli naturalium Philo-
sophorū dubium est (quam-
uis oculis non cernantur) sic
feminibus & radicibus insunt
herbæ & flores, Et uos Me-
dicinā

dicina iuuatis naturam, ut ex materia homo potestate, prodeat ipse homo, dum mas & foemina ob diuersas & pugnantes, aut non cohærentes qualitates non procreent, sed uestris medijs adhibitis gignuntur creaturæ præstantissimæ.

Rustici uentos, aërem, tempus & situm obseruant in pecoribus miscendis ad generationem, uites putant, sementa faciunt certa syderum constitutione, qui uberrimum fructum expectant, nec spe falluntur, Si igitur arbores, frutices, herbas, lapides, animalia, reliquasq; res licet & possumus iuuare ut perficiantur, absolutissimâque forma constant,

stent, Cur non liceret metalla
absoluere, perfectamque ipsis
formam indere? Videntur
ne tibi impiè agere, qui ex la-
cte caseos & butyrum agitan-
do, coquendo & premendo
quibusdam additis efficiunt?
Quemadmodum aliquoties
unà mecum uidisti in Helue-
tiæ alpibus: Lac certè à caseo
& butyro differt specie, An
non ex cinere & terra, artifi-
cis manu uitra componantur?
Nosti historias, tradere in
Ægypto ex ouis, fornaci tem-
peratè calenti impositis, pul-
los excludi: ouum Ædepol &
pullus sunt forma diuersa.
Huc accedit res prima fron-
te admirabilis, ex pilis equi-
nis longos

his longos uermes continuè
in aquis se mouentes uerno
tempore crescere, quales & tu
alijs temporibus artificiosè ea
dem ex materia producere po-
tes. Scarabei nec oua, nec ul-
lum foetum quum pareant, pi-
las ex stercore conficiunt, quas
summa industria (ut ipse ui-
di) uoluunt, donec materia
concoquatur, apta q̄ fiat gene-
rationi, & ex madefacta, scara-
bei prodeant. Mulieris men-
struo laborantis ex capillis fi-
mo reconditis certo tempore,
nascuntur uermes uenenosif-
simi: quod & Albertus Ma-
gnus testatur, & tu experi-
entia comprobasti, nec aliam
habebas rationem, quam Ari

stotelis locum, ubi diceret, Solem in obliquo circulo esse causam generationis & corruptionis inferiorum naturaliter & artificiosè exhibitorum.

Formæ si commutantur à nobis arte naturam adiuuante, sanè etiam colores immutare nos nouisse quis negaret: ut album in nigrum, citrinum, aut alium quemuis, id post ueteres Philosophos multi neoterici docent, & mulieres in herbis & floribus nouerunt. Sic patriarcha Iacobus, ouibus artificiosè indidit colorem. Paucis hîc tecum ago, amantissime Compater, quod huiusmodi probè noueris, modò perpendas: Ergo
hanc

hanc artem transformãdi metalla, nec sacræ literæ prohibent: quia imperfecta docent perficere, Nec ipsa ars nouas species constituit, quas Moses uetuit per nos fieri: Animalia etenim diuersæ speciei mixta, nouam speciem gignunt, quam Deus non creauit: Imò canon est, quicquid Sacræ literæ non prohibent, id concedunt, imperfecta autem perfici nostro labore concedunt ac iubent: quamuis à priori sit res specie diuersa, uenius enim interitus, est alterius ortus: unde illud, Granum nisi corruptum fuerit, nullum profert fructum. Et

ut tandem concludam : Hæc ars, quum sit inuenta multis diligentissimisq̃ obseruationibus, probata certis rationibus, imitetur naturam instrumentum Deo semper gratissimum, cuius nos sumus contemplatores, & artifices ministri, quo nos foueat ac enutriat, totaq̃ ars ex re imperfecta & rudi, rem perfectam, subtilem & gratissimam perficiat, concessaq̃ sit quum lege naturali, tum Diuina, manibus ac pedibus (ut prouerbio fertur) eo in sententiam Nobilissimi uiri Domini de Hapsperg.

Et hic amicus ubi discesserat, rumi-

rat, ruminabam illicò argumenta prædictorum, ipsorumque breues epilogos percensebam: ita, ut altius omnia mecum cœperim animo uoluere ac repetere, maiori ex parte iam persuasus, hominem posse fusibilia hæc corpora aliqua arte transmutare, dum naturam imitetur & iuuet, Occurrebant statim multa mirabilia arte fieri, quorum historia sunt plenæ, & quotidie experientia plurima producit in lucem ac ostendit. Omnia equidem illa longè certiora scirent, si nos non essemus tot ac tantis peccatis immersi, & in Deum omnium bonorum au-

thorem adeò ingrati, qui sæpissimè nobis ostendit suum uerum & singularem amorem præclaris artibus, disciplinis utilissimis, donis immensis, lumineque ueritatis salutifero, quæ certè peruersi & impij, ut assequi nequeunt, ita irrident & contemnunt. Sed omnibus dudum patuit, Scientiam nullum inimicum habere, nisi ignorantem, nec ipsam ingredi animum peruersum: Occurrebat simul Lapidem ipsum, quo metalla transmutari dicuntur, dici & esse Philosophorum, nō ignauorum, non irrisorum, non maledicorum, aut stultorum, qui suis laboribus

ribus affliguntur & confunduntur: Quare non est mirum, ex multis millibus uix unum, rem tantam consequi, quæ Philosophi existit, hoc est, amatoris & perpetuò inquisitoris ueræ sapientiæ, quæ in hoc amplissimo relucet mundo. Cernimus uniuersi & singuli contemplatores mundi, immensa bonitate & inscrutabili sapientia Deum optimum maximum hunc mundum condidisse, partesq; disposuisse ac conseruare. Omnia cohærent aurea quadam catena, quæ uiuunt suo instinctu sursum tendunt, quæ uerò uitam influunt, uergunt deor-

sum, inferiora tendunt ad perfectionem superiorum, Olympica tecta & regna naturalibus rebus præfecta, hæc inferiora naturaliter, admiranda quadam influentia, motu & lumine gubernant, quas vires & uirtutes, homo minor mundus per certa media augere & imminuere potens est.

Sic uidimus pullum ex ouo gallinaceo exclusum, cuius figura erat similis humanæ: quia artifex, gallinæ ouis incumbenti, certa alimenta præbuit, figurasque humanæ simillimas artificiosè depictas (quinta essentia præcognita) proposuit, quo eas inspiciendo, pullis similes

miles imprimeret: Aliaq̄ com-
plura in animo similia hære-
bant, dum inquirerem medi-
tabundus rei certitudinem.

Sulphur & argentum ui-
uum ego huius chymicæ par-
tis imperitus, quomodo fo-
rent præparanda, non satis a-
nimo percipere potui: Dubi-
tabam quoquè, num sulphur
commune & argētum uiuum
uulgare, artifices intelligen-
t, methodum progrediendi in
operatione nequui inuenire.
Hæc dum dubio & ancipiti
animo diligēter perpendo ac
meditor, mirabiliter ac diui-
nitùs Dei bonitate, accepi ma-
teriam siue subiectum lapidis

philosophici, quale Arnoldus
in epistola Flore florum, ad re-
gem Arragonum: & Iuuenis,
in nouo lumine: & Cornelius
Agrippa à Nettessheim suo in
libro de Incertitudine scientia-
rum, capite nonagesimo, de-
scribunt. Habebam copio-
sè lapidis materiam domi, un-
de tum rapiebar in summam
admirationem, fereq; obstu-
peram, quòd toties lapidem
meis manibus prius tractauis-
sem, & is plus satis uersaretur
fermè singulis diebus in ma-
nibus Principum, nobilium,
cuium, imò & mendicorum
ex parte, non tamen agnosce-
retur: Est quidem res diffici-
lis creditu

lis creditu in scio, attamen ue-
 rissima: Lapis est, & non la-
 pis: uisibilis (inquam) lapis, in-
 uisibilis q̄: habens substātiā
 siue naturam, nec igneam ni-
 mis, nec prorsus terream, nec
 simpliciter aqueam, nec acu-
 tissimam, nec obtusissimam
 qualitatem, sed mediocrem &
 tactu leuem, & quodammo-
 do mollem, uel saltem non du-
 ram, non asperam, quin & gu-
 stu quodammodo dulcem, ol-
 factu suauem, uisu gratam, au-
 ditu blandam, atque iucun-
 dam, cogitatu latam, & cæte-
 ra. Hic lapis quanto diu-
 tius in igni steterit, tanto ma-
 gis augmentabitur ipsius uir-
 tus: quod

» tus: quod calor, ipsius sit nu-
» trimentum: Hæcç sunt uerif-
» sima signa ueri lapidis Phi-
» losophici: Cæteræ autem res
» in igne concremantur, & hu-
» miditatem radicalem amittūt.
Hæc Arnoldus, Et uera ipsum
scribere, ausim asserere: Nam
admoui ipsum igni, præcepta
Arnoldi sequens, multaç ex-
pertus sum: imò omnia inue-
nio ipsi conuenire, quæ præ-
fati Philosophi ei tribuunt in
regula ut cognoscatur: Extre-
ma non sum expertus, quod
mihi huius Alchymiaë imperi-
» tissimo, uarijs negocijs occu-
» pato, hætenus plurima defue-
» rint, quæ ad hanc rem requi-
runtur.

runtur. Iam quum certissime scirem, me lapidem nouisse & habere (lapidem dico, non ultimùm purissimum & præparatum, sed rudem, ut Deus & natura eum constituerunt) incidi in quempiam senem peregrinum, annum (ut arbitror) septuagesimum sextum transgressum, aduersa uale tudine laborãtem, quem ubi interrogarem de inuale tudine, inquit lachrymans manibus eleuatis, Tu es ille, quẽ Deus sua bonitate & misericordia mihi misit, ut me confectum peregrinatione ac ætate, reficias, succurre (obtestor) mihi seni & morti proximo:

ximo: Hic senex in meas ædes ductus, ac per aliquot septimanas sustentatus, ualitudiniquæ naturali, utpote pro eius ætate propemodum pristinae restitutus, multa mecum in Chymia contulit, suaquæ dicta egregijs rationibus confirmabat, Tandem mirabile specimen huius artis mihi ostendit: Nam in spacio uigintiquatuor horarum quoddam metallum in melius perfectè transmoutauit: Verum, artem commutandi nec ipse exercere, nec alium docere ad tempus aliquot determinatum audebat, alioquin ditissimus esse posset sola ista arte, idquæ propterea fieri

ea fieri assererat, quòd aliquē
 impiū Regem inconsultè eam
 ubi docuisset, se sanctè promi-
 sisse & iurasse in signum pœ-
 nitentiæ, nec docturum ar-
 tem, nec quæstum ea (nescio
 quot annis) quæsiturum, Hic
 reuera præstitit, ac ostendit id
 quod aliquantisper cupiui ui-
 dere, de cuius fide non dubi-
 to, quin absque omni furo fe-
 cerit: nam ipso præscribente
 pondus specierū, & modum
 iniiciendi uasis, singula acce-
 pi & inieci: quibus is pulue-
 rem exiguum, quem secum fe-
 rebat, me uidente addebat:
 singula uidi, manibusq; tra-
 ctavi, & id metallum per ali-
 quot

quot iudicia, ipsius instinctu,
ipse ego duxi. Nominabat
mihi regionem & ciuitatem,
in qua quidam, cuius nomen
quoquè detexit, istius artis o-
pe, uehementer diues, demum
Deo ingratus fuisset, contem-
nens pauperes, impius scorta-
tor factus, tandemq; horren-
da morte perisset. Docuit
is me, quatuor elementorum
quatuor animalia, quorum u-
numquodque in suo elemen-
to uiuit, ab eo nutritur, & ex-
tra illud si fuerit, moritur: duo
facilè nanciscor, reliqua ubi
inueniam certissimè ostendit:
ipse uidit, & optimè noui ue-
rissimum esse. Hunc senem
reperi

reperi ingenuū, uerè doctum
 & pium, qui plura nouit præ-
 clara uulgò ignota: Itaq; nunc
 scio, me lapidem philosopho-
 rum noscere, artemq; esse ali-
 quam transformandi metal-
 la, licet paucissimi ad finem
 perueniant: quippe *δύσκολα τὰ
 καλὰ* semper sunt. Modum au-
 tem præparandi lapidem, qui
 natura rudis & impolitus est
 effectus, & qua ratione suos
 effectus nobilissimos præstet,
 uidetur omnium diligentissi-
 mè Arnoldus de Villa noua
 in suo Rosario tradere, quem
 in epitomen siue paraphrasin,
 qua potui diligentia redegi:
 Quęcunque enim probaui, ea

ipsum fideliter & rectè docuisse uideo. Optarem quèdam eius partis chymixæ expertum & pium adesse, qui totū ordinem absolueret, ipsumq; lapidem ad perfectissimū statum perduceret: progressio est mirabilis, digressiones sunt complurimæ, nec opus unius aut duorum mensium, & requirit uirum philosophum, patientem, industriū, in totius mundi harmonia peritum & Deum metuentem, qui dubio procul non longo tempore talia, qualia sola natura multis annis efficit, absoluere posset: Quare imperitis, inconstantibus & impijs consulo, ut hanc
artem

artem fugiant, tanquam ipsis
 uenenum mortiferum, quo-
 rum nonnulli sunt falso per-
 suasi, hunc lapidem quasi Mi-
 dam quicquid tangat commu-
 tare in aurum : papæ, papæ,
 heu idiota, ah admiranda insa-
 nia, Nonne hac ratione & ip-
 sos homines transferret in au-
 rum ? talisq; lapide quis peior
 esse posset ? & cætera.

Alij sunt paululū doctiores,
 humaniores, & ratione insa-
 niunt, qui arbitrātur lapidem
 ita à natura effectum, ut absq;
 omni labore & sine præpara-
 tione, metallis uiolenter pau-
 cis temporis minutis, alias &
 nouas formas indere ualeat:

Hoc est, si quis lapidem habeat, ipsum posse statim quæuis metalla transformare: quæ tamen cerdonica indoctæ & imperitissimi uulgi opinio, re ipsa falsa, uana, & nullis fundamentis fulta, repugnat euiden-
tissimis philosophorum argumentis & rationibus: Poëtæ deorum filij, exemplo Iasonis docent, quanti sit laboris antequàm tantam rem liceat auferre, Oportet prudentissimis consiliarijs, siue deliberationibus & consilijs exquisitis rem aggredi, diu nauigare, ac ubi tandem ex mari peruenerit in terram, materiã solidam, constantem & fixam, arte uera tanquam

quam Medea Solis filij terram aëripedibus tauris adamanteo iugo iunctis, qui flammam ex naribus spirant, arare, ac in eam terram ex galea draconis dentes seminare, ex quibus, hostes natos miris armis instructos interficere, lapide in medium proiecto, de quo certabunt inter se, draconi truculentissimo inducere somnū, quibus cunctis summo labore & diligentia peractis, patet aditus in Martis templum ad aureum uellus. Sic & Venus certans cum Iunone & Minerua, coacta est descendere in terram ex coelis, ut acciperet aureum malum in Ida monte à

Paride: quod Iupiter in caelis
dare noluit, nec benè potuit.

Sed prout quisque sapit,
ita solet loqui, iudiciùmque
suum de tali & consimili re
audacter, etiam si non fuerit
opportunum, exclamare: Istos
dudum notavit senex Mitio,
dicens,

Homine imperito nunquam
quicquam iniustius,
Qui, nisi quod ipse fecit, nihil
rectum putat.

Redeat nunc nostra ora-
tio, eò unde digressa est. Epi-
tomè Rosarij Arnoldi, quàm
potui diligentissimè conscri-
psi, quod experientia inueni-
rem, multa esse obscura, & ple-
raque

raque breuius doceri posse,
 Quare alia paraphrasticè ex-
 plicui, ijsq; à me probata ad-
 diti, alia compendiosè planè
 tamen & apertè docui, ænig-
 matibus etiam cum antiquis-
 simis tam Philosophis, quàm
 Poëtis usus, & propter rerum
 obscuritatem, & propter le-
 uem uulgi contemptum: nam
 Macrobio teste, magnæ rei no-
 tio, sub pio figmentorum ue-
 lamine, honestis & tecta re-
 bus, & uestita nominibus e-
 nuntiatur. In ijs uerò quæ
 non probauí, sum Authoris
 sententiam sequutus, ratioci-
 nando diligenter ex præce-
 dentibus, ne quid deesset in

tota tractatione, sed omnia forent manifestiora, meliusque ad praxim accommodata, quo artifex tanquam in tabula dispiciat ordinem progrediendi, methodum Authoris retinui, quæ ordinem naturæ (quoad fieri potest) sequitur. Ea est interdum resolutio, aliquando compositio, tum etiam diuisio: quia hæc ars habet in Methodo aliquid peculiare, propter diuersas operationes & speculationes.

Has meas lucubratiunculas dum perpendo, cui aut quibus potissimum dedicarem, uos Potentissimi, domini mei clementissimi, in primis occurruntis

curristis uestra singulari humanitate, qua euidenter testamini, non uobis solis esse uos natos, qui Dei dona preciosissima, diuitias amplissimas in totius Christianæ reipublicæ usum, magna liberalitate quotidie confertis. Deinde uestram Bibliothecam, quæ nunc (ut intelligo) facilè optimis quibusque Authoribus quamuis excellit, indies magis ac magis augetis, quo uestræ prudentiæ, liberalitatis, magnificentiæ, humanitatis, & pietatis, perpetuò apud posteros pium monumētum extet, omnesq; homines per uos aliquod emolumentum perci-

piant: unde non pauci singulari eruditione uiri, sunt moti, ut uestræ celsitati uarios libros dedicarent, uestræq; excellentiæ bibliothecam ornarent atque instruerent, Non solum ipsis libris, quos facile alioquin ære comparare possent, sed etiam uestris nominibus (quo immortalia permaneant) libris inscriptis, Quod & ego nunc facio, qui quidem libellum quantitate perexiguum, at uere tantum esse assero, quanta sint quæque maxima offero, ex quo spero, aliquos cum tempore, plurimum commodi percepturos.

Ascripserunt uestræ amplitudini

tudini & alijs libros Alchymicos, ex diuersorum Philosophorum scriptis diligēter collectos, ipsorum tamen librorum authores (condonent mihi si ipsis fecero iniuriam) si lapidem ipsum Philosophorum, oculis uiderent, auribus audirent, naribus olfacerent, manibus tangerent, pondere librarent, nisi prius præmoneantur, non agnoscerent.

Vos igitur Domini amplissimi, Comites clementissimi, hoc meum opusculū pro uestra clementia & humanitate animis beneuolis suscipite: Dominus Deus æternus, immensus, omnis boni Author in

thor in spiritu suo paraclito
uestras celsitudines diu Rei-
publice incolumes conseruet,
per saluatorem nostrum

IESVM CHRISTVM.

Valete.

Ex Basilea, nonis
Maij, 1559.

V. C.

Adam à Bodenstein,
artium & Medicinæ
doctor.

LECTORI.



Nimus mihi erat scribendi ac huic libello adijciendi extractio-
nem quintæ essentię ex Luna,
ut nonnihil exercitatis Chy-
mistis, qui hanc summoperẽ
affectant, satisfieret maiori ex
parte: uerũ quum nunc phi-
losophorum lapidem, ut re-
uera est, manifestẽ descripse-
rim, arbitratus sum, rem satis
magnam hac tempestate à me
detectam & patefactam ef-
se in communem usum,

Et animæ extractio-
nem in aliud tem-
pus differen-
dam,

Errata in epistola,

Pagina 9, linea ultima, legatur
asserunt.

Pag. 23, lin. 14. pro in, legatur
uel.

Pag. 28, lin. penultima legatur
mobilitas.

In libro,

Pagina 15, linea 17, legatur
extrahere.

Pagina 23, linea 9, legatur,
omnesq̄.

Pag. eadem, linea ultima, leg.
ducentur.

Pagina 52, linea 20, legatur,
immisceri.

Pagina 56, linea 8, legatur,
cremantur,

Pagina eadē, linea 10, legatur,
fundentur.

ARNOLDI PRÆ-
FATIO IN TRACTATVM
DE PHILOSOPHORVM
LAPIDE.



QUANDO QVI-
dem prudenter
& uerè nos ad-
monet diuinus
ille Plato, nos,
solis nobis non natos: mei of-
ficij esse arbitror, charissime
Lector, eorū quæ in arte chy-
mica ex quibusq; authoribus
collegi, certissimaq; experien-
tia comprobauī, te facere par-
ticipem: Quid enim mihi uiro
philosopho prodesset, si meas
experientias euidētissimas, &
quasi è coelo demissas, mecum
in sepulchrum auferrem: peri-

A

reque sinerem, contra omnes syn-
ceriores naturæ leges, quæ
suadent & iubent, alijs esse
præstanda, quæ nobis ipsis
fieri cupimus (Valeat idcirco
inuidus, qui soli sibi conatur
uiuere, qui errantes non redu-
cit in uiam, laboribus distractos
& pressos non leuat ac reficit:
quemadmodum in Alchymia
fieri animaduerto, in qua plu-
rimi errantes maximis labori-
bus & sumptibus miserrimè
absque omni fructu operantur,
nec ducem habent uerum quem
sequantur. His omnibus con-
sulo, & suadeo, ut nostris cer-
tis præceptionibus breuissi-
mis & clarissimis fidem adhi-
beant, in hisque se exerceant, &
absti-

abstineāt à uarijs incertisq̄ au-
toribus. Hoc si fecerint, pro-
culdubio uoti cōpotes fient)
Vnde nos moti amore, tracta-
tionem Alchymisticam con-
scripsimus: & quadam simili-
tudine ducti, hanc, Rosarium
nominauimus: ceu enim pru-
dens uillicus suaues fragran-
tesq̄ rosas, studiosè ab pun-
gentibus spinis decerpit, sic sa-
nè ex quibusq̄ autorum abdi-
tis & spinosis scriptis, artis trāf-
formatricis metallorum nucle-
um eruimus & tradidimus, ab-
iectis omnibus corticibus &
spinis, quibus impediabatur
prudētis simplicitatis Lector
ad intellectum uerumq̄ usum
tendens, ut nunc demum me

præceptore, rosas rubeas & albas fragrantés, melle suauiores, utiliores auro purissimo, adiuuante natura & efficere & adprehendere, usuiq; accommodare citra falsitatē possit. Quamuis non dubitemus, futuros aliquos stupidiores plūbo, qui longè minus ueram nostram lucubratiunculam, (quod mox aquilam, mox cygnū, mox taurum, moxq; imbrem & aurea poma producere doceat) esse dictitabunt, quàm ullorum poëtarum promissiones: etiamsi hi, sese adducturos Vlyssēm ē profundis manibus, ut in quācunq; speciem illicō se transmuet, polliceātur, Imò quod Poëta

Empusa

Empusa ex inferis resurgat, atque ex Aristophanis ranis eodem temporis momento, aliam atque aliam formam suscipiat, facile effecturos esse: Volumus nos nihilominus pijs prudentioribusq; potius auxilio adesse, quam impijs cedere. Quapropter amice dilectissime, scrutator rerum arcanarum solertissime, huc huc accelerato, benignasq; aures adhibeto, nosq; Isagogen artis transmutatricis perfectissimam mussabimus, quam si retius fueris consecutus, fortunatiorem Polycrate te existere senties.

ISAGOGGE IN RO-
SARIVM IN SIGNIS
PHILOSOPHI ARNOL-
DI DE VILLA
NOVA.

Caput primum.



METALLA generantur ex fumis subtilissimis resolutis ab argēto uiuo, cum substantia sulphuris, à calore humido & sicco temperato, in cauernis terræ profundissimis, habentibus humiditatem humidissimam, quæ à siccitate terrea occulta temperatur & induratur. Calor autem temperatus illos fumos conuoluendo resoluens, sublimans & inspissans, usq; ad locum alicuius refrigerij illam humiditatem conseruat, digerit, attenuat & solidam efficit, quæ est

est causa fusionis: sicq; paulatim in multis annis conuertitur in metallum. Itaq; constat propinquiores primamq; materiã metallicorum corporum esse argentum uiuum, quod à sulphure digeritur, concoquitur, & in metallum transmutatur: Nam sulphur est terra, aut pinguedo terræ in minera terræ, per temperatam decoctionem paulatim indurata, donec dura & sicca sit facta. Argētum autem, est aqua uiscosa in uisceribus terræ, substantiæ subtilis, albæ terræ, per moderatissimum calorem absoluta, unita unione & per minima, quousq; humidum fuerit temperatum à sicco, & siccum ab humido æqualiter.

Caput secundum.

ARistoteles summus philosophorum uult, argentum uiuum esse elementum omnium metallicorū corporum: Quoniam ea

omnia in ipsum siue cū ipso cōuertuntur, admiscētur, & (ut ita loquar) amalgamantur, ergo sequetur illa esse ipsius substantiæ. Quod autem hæc inter se differant natura, proportionem Mercurij, & sulphuris, quæ illis insunt, efficitur. Nam primum, substantia Mercurij & sulphuris certa proportionem cōmixta per longā & temperatā decoctionem in uisceribus terræ mundæ (ueluti foetus in matrice, in secundinis aut *χορίω*) rectè inspissata & fixa cum humore radicali non corrūpente, perducta ad solidū, fit aurū, quod fundi & extēdi facile potest, quasi filius & perfectissimū metallū naturæ. Etsi aliquantulum commixtio argenti uiui mutata à perfectione fuerit, fit argentum, tanquam filia, ignobilior fratre auro: cui nihil deest, quàm pauca fixatio, color & pondus, quod masculus non natus sit. Itaq; aurum dicitur corpus metalli-

metallīcū, ponderosum, citrinū, fulgidū, aqua minerali diutissimè lotū, ex argēto uiuo, puro, fixo, claro, rubeo & ex sulphure mundo, fixo, rubeo non adurēte. Argentum autem, hoc est Luna, est metallū tinctum & compositū ex argento uiuo, puro, ferè fixo, claro & albo, & de sulphure mundo, fixo, albo, claro. Iam si malum sulphur, immundum & adurens tanquam mas deprauatæ cōplexionis, coierit cum fœmina optimæ cōstitutionis (hoc est cum Mercurio) generabitur æs, filius liuidus, fuscæ rubedinis, fusionem & ignem ferens, hinc deficit fixatio, puritas & pōdus. Quòd si Mercurius fuerit porosus, impurus & terreus, sulphurq; non mundum, fœtidum & terreum, & fixæ substantiæ (uti si penè morbosus, cum fœmina monstruosa coit) generatur ferrum. Si autem argētum uiuum utcunque purum iungatur

sulphuri malo, non bene mixto &
 congelato, procreabit filium paulu-
 lum formosum, utpote stannum.
 Argētum uerò uiuum malum, cras-
 sum, mali saporis, foetidum & debi-
 lis uirtutis, ceu monstruosa mater,
 cū inicitur à sulphure marito le-
 proso aut liuido, causa est plumbi.

Caput tertium.

Sulphur arte paratum, quamuis
 dicatur perfectum esse, quia sit
 ignē expertū, est nihilo secius uala-
 de imperfectum, nec unquam po-
 test generare metalla: quia in se
 habet substātiā inflammabilem,
 per quam omni tempore adurit &
 aduritur: ex hac nascitur liberis e-
 ius nigredo, tanquam animalibus
 ex cholera rubea adusta, atra cor-
 pora, liuida, impura, morbosa, & in-
 terdū leprosa fiunt. Habet & foeten-
 tem terream, amaram substātiā,
 qua ingressum retardat, & resolu-
 tioni resistit. Certè constat Auicen-
 nam

nam syncerè loquutum fuisse, dicendo, Sulphur magisterium nostrum nequaquã ingreditur: quia de substãtia argenti uiui nostri non est, cum perperuò inficiat, denigret atq; corrumpat, &c. Quamuis dixerimus proportionatam quantitatis Mercurij & sulphuris substãtiã, causam esse generationis perfectissimorum metallorum, non tamen illa cum his pugnant: quia etiam de naturali sulphure locuti, iamq; hïc agitur de factitio quod interitum efficit metallicis corporibus. Quoniam si fuerit fixum, fusionem rectam impedit, id apparet in ferro, quod ideo ualde difficulter funditur, quia sulphur fixum in se habet. Si fixum non sit, iterum fusionem impedit, aut anticipat, aut ab igne comburitur, ut id ipsum, relinquens metallum, euaporet quod cernitur in plumbo alijsq; corporibus infirmis. Incautè maximeq; in-

conside-

consideratè agunt, qui sulphure utuntur in operibus ad perficiendū metalla, omnem etenim in omnibus conatur impedire perfectionē. Et prudentissimè contrà aliī faciunt, qui Mercurio, absolutissima causa tincturarum perfectionisq; metallorum, labores suos nituntur fulcire, cū hīc non recedat à commixto, sed permaneat fixus, ueluti bona mater, quæ mortem subire cum filijs sibi charissimis non abhorret. Hæc mater omnibus metallis acceptissima, ijsq; perexiguis uilissimisq; medijs coniungitur, & in æternum non amplius recedit: quia metalla nouit esse de suis ossibus, carnem de carne, hoc est substantia sua. Verumtamen facilius admiscetur Soli Lunæq;, quàm cunctis cæteris liquidis corporibus: quia hæc sunt obedientiora, perfectiora, magisq; suā naturam participant. Rectè omnes

nes

nes credebant, qui dixerunt, Mercurium esse perfectionem corporum metallicorum: quoniam fixatio eius fit sine interitu corporis proprii: fixando etenim non fit ignobilior, hoc est, non uertitur in terream substantiam sicuti sulphur (modò naturalis processus figendo, aut calcinando habeatur, qui paulatim & successione tēporis fieri debet, alioquin celeri impetu & ui, fieret præcipitatus, id est, in terrestrem ex parte naturam conuerteretur) imò præbet fusionem metallicā: cum sit uiscidè & densè substantiæ, & est fortissimè cōpositio nis, uniformis, & similaribus partibus cōstās, in igne aut permanens, aut recedēs cū tota sui substantia, & figitur sine ipsius humidī radicalis proprii cōsumptione, ut nihilominus non conuertatur in terrestrem naturam. Proinde corpora omnia eo magis p̄fectiora, quo plus Mercurij

curij in senecta sunt. Laudetur omnium rerum opifex, Deus gloriosus & benedictus, causa & melior natura, prima & optima, qui ex uilissima re preciosissimam creauit, quæ cum mineralibus fortissimum in natura tenet symbolum, qui huic rei, iniunxit substantiam, substantiamque proprietatem tam excelsam, ut nihil in elementato mundo reuera comparari queat: hocque ignem excedere, & ab igne nullam pati constat corruptionem, sed in eo stare, suauiterque gaudere: cuius opera dumtaxat sola in nostro magisterio uti nos oportet, relictis ceteris corporibus, quæ igni comburuntur, tanquam fauillis cineribusque perfectioris materiae.

Caput quartum.

MAnifestum est, argentum uinum continere in se suum proprium sulphur, bonum & fixum, quo coagulatur in aurum uel argentum

gentum, secundum diuersum modum dispositionis. Philosophus commōstrat, argentum uiuum purum, ui sulphuris albi non adurentis congelari in lunam. Sicq̄ sulphuris opimi rubei & clari uirtute, quod quidem uim ignis præ se habeat temperatam, non comburentem, coagulari in elixir absolutissimi Solis. Nos quoque ipsum bene docuisse arbitramur quia nō fit aurum, nisi prius fuerit argentū. Transitus etenim duarum extremi-
 tatum, nisi medio interueniente fieri nequit. Sic de nigro (in nostra materia) ad perfectum citrinum, nisi primò fuerit album, transitus esse non potest: quoniam citrinum ex multo albo paucissimoq̄ rubeo est compositum. Contrà, aurum fieri argentum, si prius non sit destructum, corruptū & nigrum, non potest: quādo quidem res melior, deterior nunquam euadit absque sui

corruptione. Et notandum, generat-
 rationē unius, esse destructionem
 alterius: nunc, qui nouit aurū con-
 uertere in argentum, scit etiam ar-
 gentum trāsmutare in aurum: ideo
 quia sulphur non adurens album,
 potest per maiorem digestionem
 effici sulphur rubeum, cum accep-
 tio citrini caloris, nihil aliud sit, quā
 completa digestio, & albedo, nigre-
 dinis ablatio. Calor agens in humi-
 do, efficit primò nigredinem, & in
 sicco, candorē, in candido tandem
 citrinitatem. Hæc calcinādo plum-
 bū facile experiri possumus. Nam
 cum calcinando nitimur ipsius ani-
 mam extrahimus, statim ab initio
 transfiguratur in cinerem nigrum,
 mox in album, ultimò in rubeum
 aut citrinum. Sic etiam sulphu-
 ris albi & rubei ratio est habenda,
 quod itidē iuxta diuersimodā con-
 coctionem operatur. Idcirco asse-
 ruere, omni argento inesse sulphur
 album,

album, omniq̄ auro, rubeum. Tale uerò sulphur scribit Auicēna nusiā inueniri in terris, nisi id quod ipsi corpori solem & lunam efficiēti aut constituenti infusum fuerit. Hinc fit, ut solem lunamq̄ chymici nixi sunt præparare, ex hisq̄ sulphur & argentum uiuum extrahere, & ueluti ipsa sub terra constituerūt perfecta metallata hi, ipsis mediantibus supra terram industria & arte, imperfecta corpora in perfectiora ducere conati sunt: Sed rarissimè ex multis millibus, uix tandem unus prouenit ad effectum: quia non est speculatio, nec opus cuiusdam artificis duræ ceruicis.

Caput quintum.

INquisitio lapidis nostri requirit hominem non solummodo doctum, sed constantem, perseuerantem in opere uno & uero: Nam si operans uario & inconstanti ani-

mo, modò hoc, modò illud experi-
 ri & tractare præsumat, certè cerui-
 nos in annos si uixerit & laboraue-
 rit continuè, imò nunquam ad me-
 tam perueniet. Quia ars nostra ne-
 quaquam ex rerum multitudine
 constat, una enim est. Est unus la-
 pis & una medicina, cui nihil ex-
 tranei additur, illi nihil aufertur,
 sed superflua tolluntur. Omne sul-
 phur, omne argentum uiuum uul-
 gare, omnis externa humiditas,
 extranea & dicuntur & sunt, quod
 sui ipsius sunt cause interitus, & ad-
 dita lapidi dissimilia producant.
Lapis noster nullis indiget nisi sui
 ipsius, similiaq; sibi in natura pro-
 creat. Et cum ex Sole & homine
 generari homines sciamus: ex brutis,
 bruta, Moneo sedulo artificem,
 ne operam impendet, aduentitijs
 in hac arte remedijs, pulueribus, a-
 quis, alijsq; rebus lapidi nostro dis-
 similibus, quibus aut uniuersis aut
 singulis

singulis cōplurimi hactenus quo-
 tidie conati sunt, nostrū lapidem
 & parare & emendare. Miror non
 parum, ipsos tempus (componen-
 do aliquem lapidem philosophi-
 cum) adeò stultè & imprudenter
 terere, cū clamare strenuè tamen
 audiant expertos philosophos, ue-
rum lapidem, naturaliter à Deo &
astris natum & compositum esse.
 Et quæso, quid his friuolis medijs
 (age, similem lapidem te habere)
 emēdares? quæ potius adeò aduer-
 sa sunt, ut nulla ratione commistio-
 nem eorū perferre possit. Etenim
 hic lapis diuinitus nobis demissus,
 peregrinis medijs mixtus, celerri-
 mē offenditur. Quocirca oportet
nostram medicinam, similitimam si-
bi, in natura esse, ei in profun-
do coherere, eumq̄ tem-
perare & per-
ficere.

Caput sextum.

QVeritur nec immeritò, ex qui-
 bus potissimum nostra me-
 dicina eliciatur. Respondemus, ex
 ijs in quibus præcipuè consistit. Est
 autem tam in metallicis corpori-
 bus, quàm in argento uiuo secun-
 dum naturam: cum unius naturæ
 reperiantur esse. In argento uiuo
 propinquior, in corporibus equi-
 dem magis concocta: cum corpus
 dignius aut purius nupiam repe-
 riatur Sole uel eius coniuge, scili-
 cet Luna, & absq; quibus nullum
 elicitur argentum uiuum moxtin-
 gens: quia Aurum, aureum fermen-
 tum, Argentum argenteum facit.
 Qui argentum uiuum soli lunæq;
 cōiungere, hocq; ijs tingere nouit,
 magnum arcanū consequutus est.
 Hæc q; tinctura ita parata ad Lunā
 à plerisq; chymistis, sulphur albū
 nuncupatur esse: ad Solem, sulphur
 rubeum. Ex patre & matre, ex au-
 ro &

ro & argento, nostra elicitur uera
medicina cum suo sulphure uel ar-
senico preparato. Potest mediusfi-
dius bona medicina, etiam extrahi
ex solis corporibus, tamen facilius
ex argento nostro uiuo, & perfe-
ctius: siquidem Mercurius est ma-
ter omnium metallorum, ab ipso
nanque metalla generantur. Ast
cum natura naturam amplectatur,
fit, ut liquida hæc corpora in ipsum
percitò resolui possint. Quamob-
rem medicinarum omnium hæc
est perfectissima, quæ rectà origi-
nem traxit ab argento uiuo: non
autem esse materiam Mercurij in
tota natura, nec in tota substantia,
sed ex parte dicimus: Nam Mercu-
rius ipsam illustrem facit, ab adu-
stione defendit & conseruat, indi-
cans se esse causam perfectionis. I-
deo siue ad Lunam seu ad Solem
affectes medicinam parare, extra-
ctio autem ex corporum metalli-

corum uel Mercurij substantia processerit, optimè factum puta, si diligenter lapidis preciosi substantiã consideraueris: Quia totus scopus artis est, ut Mercurio & Sole opereris ad aurum, Mercurio & Luna ad argentum.

Caput septimum.

ET si in prima naturæ materia conuiteremur operationes nostras auspiciari, tamẽ cum foret plurimorum annorum labor, uix possemus eas fructu nostro ad usum terminare (taceo expensas infinitas, quas requireret) At qui ubi tandem longo tempore grauissimis laboribus lapis arte factus de natura metalli præsens extaret, nihilominus uerus processus transformationis metallorũ uix inceptus esset, cum necessariũ sit, ut lapis crescat ex natura duorum corporum prius quàm efficiatur elixir ad albũ & rubeum, & elixir nõ longè mundius debeat

debeat esse auro & argento, si saluo manente pōdere perfectioneque eius, uim nancisci debeat, ducendi imperfecta in perfectiora corpora. Quapropter certō sequitur, ut si spiritus Elixir nō purior spiritu auri simplicis reddatur, nunquā maiorem quantitatem atque ipsius ponderabat, tincturum omneque sumptus & labores inanes inutilis effecturos.

Capit octauum.

Accepto lapide, prima occurrit philosophica operatio, quæ est, ipsius dissolutio in suum Mercurium, quo reducatur in materiam primā. Hoc notauit philosophus 4 Metheororum, cū diceret, Species trāsmutari non posse, nisi prius reducte essent in primam materiam. Cū uerō omnium metallorum prima materia primumque elementum sit, argentum uiuum, recte ducebuntur species in argen-

tum uiuum: quo facto, indiuidua
 specierum, quoniam sunt actioni-
 bus sensibilibus subiecta, eo quod
 sint interitui obnoxia, in aliam for-
 mam atque prius erant, bene per-
 mutantur. Sed non dicimus speciē
 argenti, quam uocant argenteitatē
 permutari in speciē auri, aut aurei
 tatem, nec speciē cupri in speciem
 argenti commutari: quia uerē spe-
 cies (uniuersales cū sint, actioni-
 bus sensibilibus nō sunt subiectæ)
 immutari non possunt: Sed id uolu-
 mus, Indiuidua specierum tum pos-
 se mutari, cū forma illius indiu-
 diui sit corrupta, & in eius primam
 materiam dissoluta: Quoniam ne-
 cessariō introducitur alia forma, eo
 quod interitus unius formæ, sit in-
 troducō alterius. Omnibus per-
 spectum clarē est, nihil in rerū natu-
 ra esse, quod etsi destruat, aliquā
 sibi tamen formam, ad hanc, uel il-
 lam operationem aptam & dispo-
 sitam

sitam retinere. Ergo laborandum nobis erit assidue studio seque, subtiliando, calcinando, omnibusque operibus ad hanc artem conducentibus, ut lapidem resoluamus in naturam primam, utpote in spiritum: sicque solutio corporis fiet congelatione spirituum, & congelatio spirituum cum solutione corporis: tunc enim miscetur corpus cum spiritibus, aut spiritu, fitque unum corpus cum eis aut eo, quæ nunquam separatur (ueluti aqua mixta aque separari non potest) Quandoquidem omnia tum ad suam naturam homogeneam primam sunt reducta: Nam prima homogeneitas metallorum est Mercurius, & cum in ipsam homogeneitatem corpora soluantur, simul & coniunguntur a deo, ut deinceps sint inseparabilia: quod utrunque tum agit in suum socium sibi similem. iam puto satis ostensum, quæ prima sese offerat

operatio, quæue ratione, quò ue ordine indiuidua in aliam formã permutentur, Hocq̃ cum imperitis rusticis permutationem formarũ fieri (ex semine iacto in terrã experiantur) item uitreatijs, qui de cineribus uitra: & alijs, qui de lapidibus calcem, econuerso qui ex calce lapides parant, satis superq̃ constat, Non dubito, quin doctiores credant, imò nouerint, Sed puto ipsos sapientiores singulari industria per magisterium naturale, seu artificium nostrum maiori commo- do, præstantiora corpora dissoluerent, illisq̃ nouam formam & nobiliorem induere posse.

Caput nonum.

IDeo artes diuersæ sunt inuenta, ut per eas, quæ à natura erant imperfectè relicta & non completa, completemus & perficeremus. Quapropter, quanquam nostro lapidi à natura diuinitus tinctura infusa

fusa sit, tamen artificè indiget, tan-
quam medio inter ipsius extremi-
tates. Extremū etenim una ex par-
te est Mercurius, & ex alia, Elixer
absolutum, Mediū, per quod itur
ab uno in aliud, est artifex, qui uti-
tur arte, qua redundantia auferat,
digerat impurum corpus & conco-
quat donec fiat fixum. his lectis &
intellectis, prudenter inquirito na-
turā lapidis, quid lapis, cuius qua-
litatis, & cui lapidi amicus: tunc ala-
cri animo crassum fac gracile, pon-
derosum redde leuius, quod aspe-
rum est fac lene, durities mollescat,
amarū fiat dulce. Insuper, sciēdum
ab initio operis pro Sole uel Luna
nullam in magisterio esse differen-
tiam: quia eēdem sunt operationes
rubei & albi, donec peruētū fuerit
ad fermētationem, tunc etenim au-
rum auri, argentum argenti fer-
mentum sit, Tunc unaquæq; spe-
cies cum specie sibi simili, unum
quodq;

quodq; genus suo cum genere ad-
 misceatur. Qua de causa recte ue-
 teres dictitarunt, aiendo, Quare à
natura id, quod in ipsa est: Nā res
diuersarum specierum in fermēto
iungere, errorem parit. Et si comē-
das de filio, cuius mater

menstruum patitur,

fies lepro-

sus.

ROSA

ROSARII PARS

ALTERA.

Caput primum.

X præcedente li-
 bello ostēsum est,
 operationem me-
 dicinæ nostræ ni-
 hil aliud, quàm na-
 turæ esse opus, i-
 psamq; medicinam esse naturam
 eandem: cū illam ipsam medici-
 nam cōstet esse ex natura mixtam:
 Quia certum est, omnem rem esse
 ex eo, in quod resoluitur, Exemplo
 est Glacies, quæ mediante calore
 conuertitur in aquam, ergo aquam
 priorem glacie fuisse, quis dubita-
 bit? Sic lapis noster dissoluitur in
 Mercurium: sequetur ideo ipsum
 ex Mercurio ortum esse. Et ars ip-
 sum conuertendi, est conuersio na-
 turarum in suam primam radicem,
 sed

sed natura conuertitur, si elementa circulariter rotentur, Et ideo Elementa generantur, corrumpuntur, & in se mutuò commutantur: quia sunt mixta non simplicia & transmutationi obnoxia. Ita immutandæ qualitates, frigidum calido, humidum sicco: obseruandaq; est talis commixtio, quæ sit amica naturæ. Veruntamen siccum in humidum uix cõuertetur priusquam fuerit frigidum: nec frigidum in calidum anteq; humectatum sit. Tali ordine terra lutescens & dissoluta fit primò aqua, atq; illa indurata densataq; fit terra, per calorem deinceps euaporata transit in aërem, & ille magis calefciendo & attenuando, in ignem, & hic, extincto summo calore reuertitur in aërem, qui crassior & frigidior factus aqua existit: hæc q; densior, grauior & siccior facta, fit terra aut lapis, uel sulphur, ceu hoc ex fulmine manifestum est. Ibi nunc obseruare

obseruare licebit, aërem & aquam
 esse media elementa, ignem & ter-
 ram extrema. Et quemadmodum
 se habet ignis ad aërē, sic aër ad a-
 quā, & aqua ad terrā, Rursusq; sicut
 terra ad aquam, sic illa ad aërē, atq;
 hic ad ignem. Horum elemento-
 rum unumquodque duas effectri-
 ces formarū qualitates habet, qua-
 rum priorem sibi propriam reti-
 net, in altera tanquam media con-
 uenit cum sequenti, Est enim ignis
 calidus & siccus, terra sicca & frigi-
 da, aqua frigida & humida, aër hu-
 midus & calidus. Hocq; modo se-
 cundum duas qualitates cōtrarias
 hæc sibi repugnant, ut, ignis aquæ
 & terra aër. Vbi autem conuerte-
 ris siccum in frigidum, frigidum in
 humidum, humidum in calis-
 dum, calidū in siccum, tunc
 habes totum magiste-
 rium artis no-
 stræ.

Caput

Caput secundum.

PRimū officiū artificis est, ut lapidem nostrū reducat in suum argētum uiuum: quia tunc is, compos fiet reducēdi Solem & Lunam ad naturam priorem. Sed cū sciamus Mercurium habere quandam scædam terream naturā, substantiā amēq; aquosam, operæ precium erit, ut illa ab eo tanquam immūda, quæ impedimenta nobis futura essent, adustionem facerent, aut in aërem transirent, aut nimis pinguiā permanerent, fixationemq; in projectione perfectam minimè admitterēt, summo studio auferantur. Possit aliās accidere, cū arbitraris te illo Mercurio effecturū aurum, aut argentū, faceres aut plumbum, uel stannū, uel æs, uel ferrū (hæc etenim omnia arte fieri queunt) aut ut Mercurius quiesceret in suo impuro gradu, nihilq; lucrareris. Proinde, ne desidia tua id uitij committatur,

mittatur, auferenda superflua diligenti sublimatione sunt, ut sequentia clarè docebunt.

Caput tertium.

ARtis remouendi superflua lapidis est, sublimatio in uitro, bina scilicet, uel terna, aut unica saltem, modò redigatur eius substantia in colorem niuis, & cùm candidissima extiterit, statim eam feruētis aquæ, ut in Mercurium resoluetur immitte, postea abstrahere totam aquam ab eo, Nec poteris nisi huiusmodi fuerit purgatus, commodò tuo eius opera in arte nostra uti: Vnde stimulū accipiens Auicenna, autumabat Mercurium in primis debere sublimari, moxq; dissolui in primam materiam, tuncq; iterū sublimari &c. Quòd si sic Mercurius fuerit præparatus, dignior redditus & solutus, immittas huic corpora mundissima, æquali lancea librata, (considerando id sem-

per, quod supra dictū est, non com-
 miscendo uidelicet unius lapidis a-
 quam, cum aqua alterius, alio' ue a-
 liquo lapide, siue rubedinis tinctu-
 ram cum albo) sapissimè de digni-
 tate in dignitates euecta, diligen-
 terq; tua uasa uitrea cooperias, ne
 spiritus in digestionē aut lauando
 aut subtiliando euolet: quia ualde
 penetrans, subtilis & potens est,
 cū sit quinta uera essentia philo-
 sophici lapidis, tam munda atq; sim-
 plex, ut haudquaquam immerita-
 tō comparetur spiritui aut animæ,
 quæ, quàm facilimè liberata ab im-
 mundo corpore animalis sursum
 tendat, & euanescat, superuacaneū
 recitare foret, Sic nihil aliud de sum-
 ma atq; cœlesti essentia nostri lapi-
 dis imaginabere, illamq; studiosè
 custodiri, diligētī deliberatione præ-
 habita, quomodo unaquæq; opera-
 tio, quo ordine & tempore incipi,
 cōtinuari & ad finem perducī pos-
 sit,

fit. Prior sit purgatio, sequatur exsiccatio, moxq; ordine successionis calcinatio, quæ a depol temperato igni magna industria auspicanda, hic opus, hic labor, paulatim in quo moderato calore incalescat materia, paulò post augeatur uis ignis, tandem accrescat ad summum gradum, ut totum uas incandescat. Tunc sic procedendo admiraberis summopere mirandam operationem naturæ, ibi cernes lapidi contraria & impura miserabiliter lamentari lachrymas excutere igne cruciari & perire, Imò uidebis hinc inde ueluti ex inferno, spiritus mirifice profiliētes & uolantes, uariaq; corpora assumentes. Præterea, animaduertes nigrā & horrendā aquilam ascendere eminentiorem montis locum, & nigriorem horribiliorē reddi. Tandem ubi natura, animi tui fortitudinē sentierit, deuoraueritq; & expulerit immūdos

atrocissimosq; spiritus omnes, ex
antro resurget candidus, placidus,
sed satis seuerus senex, ut tuto li-
ceat cum comico dicere, Vsq; adeo
senes obsecro hosce nostros nã im-
mutari? Vt non cognoscas eosdẽ.
Hũc hũc dico demortuũ senẽ, qui
suam abiecit senectã, qui mortu-
us fuit, & ex morte resurrexit, qui
iam pridem à calore conceptus, in
igne iam nutritus, ab igne ex secũ-
dinis liberatus, & in lucem produ-
ctus, amplectere, frigido humido
actu calido inijce, ut purgetur, si-
cuti mos consuetus hominum est,
exortos uidelicet iam aqua lauare,
(hoc & quadrupedia obseruant,
quæ saliuã & lingua expoliunt fœ-
tus) à menstrualis sordibus mundare,
& magna diligẽtia sudores eorum
tollere, Huncq; ipsum dico patien-
ter sustineas, foueas & pascas, hoc
continua tam diu, donec omnis ma-
teria crassa incidatur, uiscosa atte-
nuetur,

nuetur, dura fiat mollis, densa subti-
 lis, robur nouiter nato adhibeatur,
 spiritus & corpus commisceantur,
 uniantur, libenterq; se mutuò fo-
 ueāt. Tandem nec id (omnibus no-
 tissimum) prætereundum est, cun-
 cta scilicet mixta, siue elementata
 temporis ratione senescere, nitōrē
 amittere, aut saltem, si non ægra
 (quia senectus non est morbus) ta-
 men subitaneis morbis obnoxia
 indies fieri, Id nostro gnato quoq;
 ex operantis negligentia accidere
 potest, si eum non bonis moribus
 instruat, nec cibo boni succi enu-
 triat, nec pharmaco interdum ex-
 purget, curetq; salubribus in locis
 commorari. Quapropter, Medææ
 focerum, qui totum suum effudit
 sanguinem antiquiorem, animam
 edidit, aliamq; uitam nobiliorem
 mox recuperauit, renatus & mirifi-
 cè edulijis suauioris nutrimenti, in
 optimo, sibiq; acceptissimo aëris

temperamento enutritus, roboratus, absq̄ mora in purgatorium ducto, ut ope catartici (ignis qualitatem habens) omnis succus (si quem nactus sit) aqueus, aut crassus & deprauatus abijciatur. Hæc q̄ Medicina non commodior perfectiorq̄ fiet, quàm ex diuisione quatuor elementorum.

Caput quartum.

R Enatus noster senex, reuerentius dum senescat suscipiendus, exquisito purgatorio, hoc est, separatione elementorum expurgandus, iterumq̄ poliendus. Quod cum nequeat fieri antequàm præparentur humores, in primis incipiemus docere præparationem, hæc q̄ sic fit, Accipe cygnū mellifluū, qui sit generosissimus, permitte, ut aliquātulum putrescat, quo eius partes elementales dissoluentur, erintq̄ aptæ ad partiendum in quatuor elementa. Sic is putrefactus & dissolutus

solutus ad sufficiētiam, poni debet
in cucurbita, & lento igne ab ini-
tio distillari, & tali continuari, do-
nec egrediatur liquor lymphidus &
albus, pituita scilicet. Deinde au-
geatur paululum ignis, & sublima-
bitur per pilei rostrum, ipsius san-
guis, & cholera, citrinum referens
colorem. Terra aut melancholia in
fundo alludellis permanebit. Notā
dū tamen est obiter, ad extrahēdū
aquam siue humorē pituitosum di-
stillationem fieri debere in uapore
aquæ, aut aptetur Alludel in aqua
pura, simplici & calefacta (hanc di-
stillationem Balneum maris nomi-
nant) & recipiente colligatur ele-
mētum aqueum. Vbi materia ex-
sudauerit, uasq; in frigidatum fue-
rit, auferri ex balneo, & super cine-
res cribratos reponi debet, addi-
tisq; carbonibus paulatim inca-
leat, semper augmentando ignis
uim per gradus, quousq; oleū (aë-

rem uidelicet & ignem) ex terra penitus extraxeris. Vfus horum est ualde magnus: Quoniam ignis & aër colorem præstant, & fluida faciunt, Aqua abluít & mundat, Terra exsiccat & figit. Ideo oportet, ut sit aquæ & aëris bona quantitas: Quia copia tincturæ tâta futura est, quanta fuerat aëris multitudo. Impendas studium itaq; charissime in eo, omnibus in tuis operationibus cum Mercurio nostro, ut satis habeas de aëre. Nam per ipsum solum in chymia multa fieri possunt. Et quamuis nostram oporteat nos medicinã, diu assare in igni, illamq; igne nutrire, sicuti enutritur puerulus ubere, tamen non magnos, sed perquãm exiguos sumptus requirit.

Caput quintum.

Quantumuis uulgus Alchymistarum, perfectam tincturam non tantum aëri, sed aquæ etiam inesse

inesse putet, tamen ualde ipsos im-
 propriè hanc probare sententiam
 adseuero: Quoniam oleum, id est
 aërem, tincturam efficere, & a-
 quam rem solummodo mundiorē
 facere, exemplo cōmonstrabimus.
 Si pannus submergatur in aquā, de
 inde extrahatur, exsicceturq̄, Est
 quidem mundatus, & magis ablu-
 tus, sed cōseruat sibi colorē, quem
 prius continebat. Contrā, pannus
 intinctus oleo, tincturam quādam
 ex potestate ignis & aëris, quæ ipse
 si inest suscipit, hancq̄ tinctionem,
 ualde difficilè quis auferet, nisi per
 aquam & ignē, hoc est mundando
 & exsiccando: Aqua igitur est spiri-
 tus extrahens talem animam à cor-
 poribus, cū autem anima sic ex
 ipsis corporibus sit extracta, tunc
 permanet in spiritu: quia is factus
 est sedes huius animæ. Anima illa,
 est tinctura soluta in spiritu con-
 tenta, ceu tinctura (textoris aut

opificis, qui tingit pannum) dissoluitur & continetur in aqua vulgi. Verum, sicuti ipsorum aqua per exsiccationem recedit, & tinctura, fixa, in panno propter oleosam naturam persistit: ita & nostra tinctura a materijs uix auferetur amplius: immo nunquam in æternum si fuerit rectificata, absoluta & fixa facta. Id & uerum est, aërem, non perfectissimam efficere tincturam absque aqua nostra: Quia anima non moratur in corpore sine spiritu, & ceu spiritus amplectitur animam, sic anima mentem siue intellectum purissimum, & corpus comprehendit spiritum, tumque separatur nullo modo, cum se mutuo firmissime retinent. Adplicanda etiam erit anima terræ albæ, ut hac congelentur, figantur, seque retineant & ligent uinculo Herculeo. Sicut etenim perdices fugientes falcone uenamus, & captas eodem retinemus,
quo

quo uolentes nolentes nobis, quasi fixa, terrea corpora & immutabilia usui sint, ita hac terra, si bene cōmiscantur inter se, ignem, aërem, aquam, mentem, animam & spiritum corpori adherere efficimus. Nam si anima cum mente à terra ascendat in cœlum, iterumq; ad terram reuertatur, uim inferiorum & superiorum consequitur.

Caput sextum.

ANtequam te chymista charissime conuertas ad singulares ablutiones, aërem & ignem etiam in uas uitreum firmum loca, separando distillatione ignem ab aëre. Et quod per canaliculū pilei transit in recipiens, est aër, uidelicet oleum, tinctura, aurum & anima philosophorum, unguentum preciosissimū, quo totum absoluitur magisterium. Ignis in hac secunda distillatione, is est, qui in fundo uitri haret, siccus, ruffus uel niger, ueluti in

ti in prima distillatione terra. Quare uerò ignis cum aëre & nō aqua, prima distillatione egressus & commissus sit, posses equidē primo intuitu admirari, uerū ubi rectius consideres Heracliti sententiā, qui professus est, omnia fieri per litem & amicitiam, nihil moraberis porro, quia magna est antipathia aque & ignis, sed ignis & aëris amicitia uehemens ob calorem innatū. Aër distillatur cum igne, quod ipse fit tanquam aqua tincta, eius tinctura est ignis, corporis loco, & aër, spiritus ignem deferens, Si ergo aërem miscueris cum igne, statim erit rubeus, & semper se diligent. Quocirca quodcunque uolueris tingere in citrinum colorem, fac igne lapidis, & erit rubeum semper.

Caput septimum.

CVM ut diximus elementa in se
ter se disiuncta fuerint, aquam
& aëre

& aërem subtiliabis, aut abluēs distillando septies, unumquodq; scilicet separatim. Et quoniam aqua hæc, abluet & dealbabit terram, faciens tincturarum matrimonium, ac aër terram tinget infūdetq; animam, faciens eam sensibilem, fieri oportet ut duo illa prædicta elementa à sordibus mundata tueantur ab adustione, quousq; ipsorū tinctura capta sit: Nam si adurarentur, simul & effectu priuarentur, donec rursum in fimo digerētur. Idcirco, inhumatio in fimo inter distillationes interposita plurimū iuuat, perueniēdi ad perfectam abluitionem. Signa perfectæ distillationis sunt, splendor & cristallina serenitas, & absq; fecibus, exceptis aliquot albis. Feces aëris, quæ in singulis abluitionibus comparebunt, semper tolle, & adde igni: nam sunt ignis, tendentes ad nigredinem uel rubedinem, quas oportet terere, irrigare
aqua

aqua prima, & suauiter in puluere
remurere, ut liberetur ab aëris hu-
miditate. Ita tandem, oportet feces
& aquam coniugere cum terra, in
igne accenso fortiter calcinare, do-
nec absque succo candida extet, ignis
calcinandus est igni, terra cum ter-
ra quousque fiat munda omni nigre-
dine expers. Quod ascenderit de
igne, rubeum oleum erit: quod ex
terra, album, & summo in precio
habendum: quia id quod tardius à
corpore disiungi potest oleum, pre-
ciosius habetur alio.

Caput octauum.

VT aëris crassitiem igni addidi-
sti, ita ignis feces terræ adden-
dæ erunt: cum hæc in siccitate con-
cordent, & se inuicem amore pro-
sequantur. Iam opus est, ut tertium
officium chymistæ adgrediamur,
quod est, irrigatio terræ siccae cum
aqua humida, Qua de causa, terram
ita bene siccam factam, tere opti-
me, tunc

mē, & superinfunde ex prima aqua ipsi aliquantulum, & calcina. Hoc repetas quousq; ipsa terra imbibit de sua propria aqua quinquagesimam sui partem: quia ab exordio oportet modica aqua terram enutrirī, postea maiori (sicuti natura enutriendo infante aperit docet) Ergo sapiusculē & optimē conterendo terram, fac paululum exhauriat aquæ, & de octo in octo dies fiat inhumatio eius sub fimo, deinde iterum mediocriter in igne calcina, nec tædeat hæc multoties iterare: Nam si aqua & terra non ita cōmiscerentur tanquam essent unum & idem corpus, operam omnem perdidisses (agros & prata sine frequenti aut stercoreatione, aut irrigatione nō fructus copiosē adferre, nimirum nouisti plus fatis) Ideo iterum atq; iterum moneo, ut perseueres in hoc opere utilissimo, ne laboris te pœniteat, sed pergas
conter

conterendo, imbibendo, affando,
donec aqua nulla amplius adfue-
rit, hoc est penitus imbibita à ter-
ra alba sit (triturationis cōtinua & for-
tis, & calcinatio efficit candorem)
Sed maximè necessariū est, ut pon-
dera horum omnium explorata te-
neas ad unguem, alioquin abūdās
siccitas, uel superuacanea humiditas
per te, inepto administratore,
opus preciosum ita rumperent, ut
ad uerum finem nunquam perue-
nire posses. Itaq; tantum decoque
affando, quantum liquoris siue dis-
solutionis adiecisti, Tantumq; im-
bibendo dissoluas, quantum affan-
do detraxisti: hoc est, Geometricā
proportionem æqualem obseruan-
do: imò omni uice (ut eo melius im-
primam summè necessariam rem,
& ideam eius artis perfectam con-
cipias, cogor cantilenam eandem
sæpiusculè canere) post calcinatio-
nem terræ, infunde mediocriter a-
quæ:

que: Quoniam si quãtitas aque fue-
 rit nimia, fiet pelagus conturbatio-
 nis, Si non satis, materia propter
 uim ignis redigetur in fauillã: Quã
 obrẽ, suauiter successiueq; de octo
 in octo dies terrã irrorabis, fimo se-
 pelies, igne cremabis, quousq; im-
 bibat quinquagesimã sui partem.
 Sepelies fimo, dico: quia post imbi-
 bitionem oportet per dies septem
 ad minimũ inhumari. Proinde non
 inficior hoc opus nostrum, esse ope-
 rationem diligenti laboris, & pluri-
 morum dierum, antequã quis re-
 ctum faciat emolumentum: & hæc
 est ratio, cur suprã dictum sit, ope-
 rantem in hac arte debere esse con-
 stantẽ, & in labore perseverare: quo-
 niam tinctura, aut prouentus siue
 lætare (ut uulgo dicitur) non acqui-
 ritur priusquã totum & debitẽ com-
 pleatur magisterium. Sunt præte-
 rea semper obseruandi tres prius
 dicti præcipui colores, Hi cum sint

uerissima signa boni processus, Nam
semper post imbibitionem ubi tra-
ctaueris rem, igne mediocri, adpa-
rebit nigrities: quia calor agens in
humidum præstat atrum colorem,
igne adaucto candor corporis sese
ostendit: cum calor actiuus in sicco
operetur ad albedinem.

Caput nonum.

Quartæ particularis nostræ ope-
ratio est, ut stabiliemus ele-
menta: quod sulphur nostrum al-
bum debeat figi cum argento, &
rubeum cum auro. Hocq; eam ob-
rem, quod citra mixtionem fermen-
ti nostræ medicina nec Saturnum,
nec Iouem, nec Martem, nec Solem,
nec Venerem, nec Lunam, nec seip-
sum ritè tinctum producat. Sed si
fuerit iunctum corpori sibi à natura
simili, certè non quiescit usquequo
totum corpus in sibi & fermento
simile conuertat: Nam fit, ut coap-
tet & trãformet se in naturam, co-
lorem

lorem & saporem fermenti, si rectè
 pōdera fuerint & spirituum & fer-
 menti adhibita: Quia, si quantitas
 sulphuris uolatilis fuerit maior cor-
 pore, tunc ligamentum sponsalio-
 rum uerteretur in spiritus fugam,
 non fixi, (Et sulphura non median-
 te aqua, haud ingrediuntur corpo-
 ra: cum se aqua tanquam medium
 & gluten fermenti & sulphuris ha-
 beat) Ordo commistionū talis sit,
 primò (ut Auicenna docet) ordine
 tur terra: quoniam penes fermentum
 se habet. Secundo, aqua: quæ
 proxima terræ est. Tertio, aër: quod
 prope aquã sit. Quarto, ignis: qui
 propinquus est aëri. Verum ignis
 elixiri ad Lunã non est immiscen-
 dus totus: quod perficiatur ferè tri-
 bus elementis. Sol autem quatuor
 rotis siue circulis utitur, Nunc ape-
 ri & claude, solue & liga, abluë &
 desicca, moxq; aureum malum au-
 feres.

Caput decimum.

NEcessariò hoc artificium petit fieri disjunctionem elementorum: quia aliàs Mercurius minime desponderetur corporibus metallicis, cuius projectionem facere artifex intendit, imò nullo modo perfecte alioquin colorẽ inderet, & spiritu diligeret corpus. Ita, ut si non totum id quod immittis Elixiri, sublimatũ sit, aurum & argentum imperfectũ efficit, hoc est aerẽ: Quia si corpus non præparatũ fuerit, ignẽ sustinere nequit, Quòd si non debite hoc calcinaueris, aquam addideris, hoc est, indurando & emolliẽdo, erit equidem Sol aut Luna, sed ineptum ad ferẽdum extensiones per malleũ. Ergo calx quæ Elixiri immisci debet in primo adeò est sublimanda, ut sit omnino pura, simplex & quasi uiua. Cùm autem tandem ex simili medicina sit projectio auspicanda, efficitur

ficito calcem de tali siue simili materia, qualē efficere desideras, hoc est, in fermentum mitte aurum, ubi Solem facere intēdis. Vfus est multiplex & magnus: quoniam, quotiescunq; sublimaueris corpus cum commistione sublimati spiritus, toties lucraberis in projectione mille partes: Nam quanto sapius alleuiatum aut euectum fuerit corpus, in tanto fies fortunatior: quia poteris id consequi, ut unum pondus, centum trāsmutet pondera, & centum mille, & mille decem millia, & decem millia, 100000. Et mille millia, centies mille millia: sicq; in infinitum.

Caput undecimum.

Oportet tamen naturam nostri lapidis ut perspectam habeamus, & nunquam obliuiscamur, quantum in omni operatione de prima eius natura secedere aut uariari possit: Alioquin progressio &

peris nihil aut admodū parum uale-
leret. Cogitādum propterea, illum
resolutione uergere in naturam frī-
gidam & humidam, Dum autem
abluitur accrescere in humido &
calido, Quòd si fiat reductio, sicca
& frigida præualet qualitas, In fi-
xione, adponitur ipsi Mercurius ca-
lidus & humidus & præparatus, ul-
tra illum, quam naturaliter habuit
ante suam solutionem, Nunc medi-
tare eo diligentius huius lapidis ua-
riationes & reuersiones, quomodo
uidelicet in quouis opere differat à
priori alio & reducatur, atq; sc̄ies
non leuam inanemq; esse specula-
tionē, Et memineris omnem muta-
tionem fieri, in melius, aut in peius,
aut in sibi simile. Quòd si acciderit
in deterius, dolendum & damnum
est: In sibi simile, artem transforma-
tionis uerā percipimus esse, sed ni-
hil lucri auferimus. In melius, iubi-
landum, laudādus dominus Deus,
& ma

& maxima sequetur commoditas,
ideo conuerte ipsum lapidem de
bono in melius.

Caput duodecesimum.

Supra ubi docuimus reductio-
nem, & capite octauo, diximus
nostro subiecto lapidis philosophi-
ci tres primarios colores in coniu-
ctione inesse, utpote nigrorē, can-
dorem, & ruborem, Nigrorem e-
tiam præcedere & sequi candorem
causamq; addidimus &c. Proinde
summo studio cauēdum, ne celeri
uenatione uenēris primò cygnum,
aut ipsius nigros pedes, uel rubeū
rostrum amputes: quoniam tinctu-
ra periret. Quòd si tale quiddā ma-
lo casu tamen accidisset, disce ex
hac nostra regula uitium corrige-
re, quæ sic habet, Inhumato sub fi-
mo hoc album uel rubeum præter-
naturale, cum eius succo, tam diu,
donec decoquatur & conuertatur
in nigrum liquorem, & hac uia tol-

les adustionem, & reuocabis siue restaurabis humidū prius amissum. Si contingat ut hoc pharmacum illud corpus ægrum sibi non adiungeret, statim dissoluendo subuenias, dissolues uerò facile cū nimis existat calcinatum: Quia ea de causa corpora cremuntur igne, quo citius soluantur, Et soluntur, ut magis mundentur & fundantur, ac ut ab ea, corpora suscipiant meliorem impressionem aut ingressum, & facile imprimat materiæ fusionem: cū solutio nil aliud sit, nisi conuersio materiæ in humidū, per quam sulphuris falsedo aufertur. Vbi error in fixatione commissus sit, (quod ex eo intelliges, quando medicina non tota persistit in igni) succurre repetendo congelationem, & per multiplicem non fixæ partis solutionem super partem fixam, donec in ignis asperitate persistet, omnino nihilei discedendo. Quòd si fusioni
resiste-

resisteret, tūc euenisse ex mala in ce-
 ratione certū est, redige in melius
 oleo, hoc est aëre, immittendo gut-
 tas aëris donec fluat, ceu cera in i-
 gne temperato.

Caput decimumtertium.

OMnia consistunt sub definito
 termino & debita dispositio-
 ne, unicuique rei pondus mensu-
 raq; certa statuta est. Sic, utrū huic
 medicinæ excelsæ hoc ueluti alijs
 à Deo creatis & hominum nego-
 tijs, inditum sit, arbitror nemi-
 nem dubitare: Nam, quanto res
 est sublimior, tanto plus perfecti
 ordinis desiderat: Cū uera hæc
 materia sit uehementer magna,
 preciosissimisq; uiribus constet,
 hercle bono, fideli & constanti
 philosopho per quem perficiatur
 indiget, qui semper uerum ordinē,
 debitū progressum, uerumq; pon-
 dus in omnibus operationibus chy

micis cōsideret, iuxta rationem scilicet rectam iustę adæquationis. Ita q̄ tanta industria hac in re obseruabis pondera elementorum, ut aquæ & aëris proportio, sit sesquialtera, Terræ autem & aëris superpartiens quinq̄ sextas, & terræ fermentū sit tripla proportione cum sulphure albo: utpote, si fuerit unū pondus sulphuris albi, tria sint fermenti pondera. Quantum autem aëris & aquæ habueris, tantum terræ minus quarta. Exempli causa ad Lunam, Sit pondus duarum librarum & tribus quadrantibus terræ, uidelicet fermentatæ, Aquæ duarum librarū, unius libræ cum dimidia aëris, & erit elixir bonū. Verū tamen cū Sol sit magis calidus q̄ Luna, ipsum efficiendo, debet proportio aquæ & aëris ad terram esse sesquialtera, & aëris ad ignē sit dupla proportio: quia pondus ignis debet mediū aëris & aquæ tenere,

nec

nec quicquã est auferendũ, nec addendum: Quoniam si plus iusto aqua esset copiosa, ignis energia deleteretur, Rursum, terre abundantia ignẽ quoq; suffocaret. Verũm uti docuimus, si ritẽ obseruaueris pondera, aër ita enutriet ignem, ceu aqua terram: cùm ignis, uim accipiat aut uitam cõparet (ut sic dicamus) ex aëre: Aër, ex uirtute aque: Aqua, à terra. Quocirca, fige aquã in terram, ut aër figatur in aquam, sed aqua non figitur sine terra, & terra per se fixa retinet & ligat secum alia elementa: Aqua autem, quẽ est humida & frigida, terram circũdat, cõstringit & tenet: cùm frigidum & humidum siccitatem constringunt, Atquẽ ueluti siccitas grauer impressionem recipit, adepta uerò firmiter retinet, ita aqua citò uarias formas admittit dimittitq;. Et aër aquam suo conuexo tenet, claram facit & raram, tingens & figens terram,

ram, ut sit idonea ad extēdendum & fundendum. Ignis autem uniuersa hæc subtile reddit, mature scere & rubescere efficit, aërem immistum firmiter cohærere facit, terræ & aque frigiditatem cōstringit tam egregiè, ut in se inuicem fiant æquale, idem unum & sanum corpus. Hac de re diligentissimè obseruanda sunt pōdera, modi & fines, iuxta constitutionis corporum similes, & dissimiles qualitates, ut non auaritiæ tuæ uitio & festinatione arbor prouocetur, & cogatur abiectis gēmis, spoliata fructibus, nudata, quæ alioquin procliuæ erat ad proferendum mala granata existere, Medea etenim iracunda facile læditur, atqui iudicat uoluisse te uires Iasonis amici & proci eius aut tentare aut omnino in periculum deducere: quocirca, ubi Pelia lassum exhaustumq; uiribus intuetur, fingit quidem se redacturam ipsum

psum in pristinam floridamq̄ formam, interea tamen flamma ignis medicinā immoderatē coquit, sanguinem Pellæ extrahit, proprijsq̄ manibus interficit, tandemq̄ aufugit insidens draconibus teterrimis, teq̄ delusum & perturbatum relinquens.

Caput decimumquartum.

Notissimum est, corpora salubriora eo esse, quo magis humidi radicalis in se contineāt, tūcq̄ illum spiritum aut uitam firmissimē retinere, Hæcq̄ humiditas acquiritur, & acquisita tenetur in corporibus, si hæc sint munda, optimē constituta, & in genuina proprietate conseruata, imò quantum fieri potest in illa simplicissima; Simplex illa mundities uerò, & consequitur & continetur nostro huic seni, inhumatione & distillatione. Proinde, priusquam infundamus corpori sanguinem, oportet, ut id sit an-

fit antea mundatum: alioquin, ubi exuperantes humores, siue illam ipsam intemperantiam non eiecerimus, Quemadmodum potu accepto ante cibū sumptū, uenter humidus efficitur, intumescit (quod cibus præcedere debeat potum) nec (ut debebat autem) siccū de facili attrahit: ita nostrum illud corpus non optimè ablutum expurgatumq̃, certè difficilius tingitur, commiscetur & figitur: Itaque qua ratione cibandum potūque refocillandum breuiter nunc percipies: ciba partes tres Lunæ finissimæ, minutissimeq̃ limatæ aut foliatæ, cum duplo sui Mercurij albi, hæcq̃ simul fortiter contunde supra Marmor rubeum, aut porphyritidem, pistillo, eousque, donec Mercurius penitus hanc imbibat, sicq̃ in se resoluat, ut ueluti butyrum mollescat, tunc ablue aceto & sale communi præparato, quo usque

usque acetum ab illa mixtura egre
diatur lymphidum, postea salem a-
qua dulci & clara aufer, exsicca a-
pud ignem: Deinde adde sulphu-
ris prædicti albi, sublimati & con-
gelati partem unam, ea simul opti-
mè incorporando, ut fiant unum
corpus: quod incera cum una par-
te suæ propriæ aquæ, inceratum
sublima paulatim, paulatimq; ig-
nem semper adaugendo, donec
quicquid in eo fugitiuū fuerit, sub-
limetur, Tandem ubi iterum Allu-
del refrigeratum fuerit, ea, quæ ad
latera ualis fugerant, siue connexa
erant, excipe, & iterum cùm tan-
tundem ipsius aquæ propriæ, pistil-
lo misce egregiè, illaq; reduc ad fe-
ces, iterum & rursus imbibitionē,
assationem, & sublimationē repe-
tendo, quousq; fiat ut pasta, & pro-
tinus imbiberit duplam quantita-
tem aquæ propriæ, fixumq; in igne
permaneat, nihilq; planè per ip-
sum,

sum, aut in ipso, patiatur à se suoq̃ corpore sublimari. Idq̃ tamen sic ultimò fieri uerissimum est: Nam sulphur fixum cùm sit coagulans, naturaliter congelat suum Mercurium, ubi percipit se adiuuari frequenti repetitione sublimationis. Cuius rei nobis exemplo potest esse terra & aqua: Quæ, si admista fuerit aquæ, per Herculem comperimus eam exsiccare & imbibere sua terrea siccitate, quod aqueum est, quæ terrea siccitas aquam incorporat, densiorem efficit, sibiq̃ adsimilatur in crassitie: Ideoq̃ fit, quod omnino siccum à natura adpetat humidum, & id sibi cõiungat adeò, ut postea sint corpus continuum. Sic uideamus apertissimè naturam ualde & ubiq̃ esse sollicitam, ad alliciendum, ad attrahendum, sibiq̃ coniungendū alia, & in sui ipsius formam mutandum. Hinc euenit sufficere laboris nostri opifici, si nouerit extrinsecè

trinsecè naturam prudenter dispo-
 nere & naturę addere: Quia tum i-
 psa sufficiēter laborat intrinsecè in
 sibi simile, ut disponat res. Hęc ue-
 rò omnia perturbātur festinatio-
 ne, & ut certa mensura, ita quoque
 certo tempore uolunt fieri. Noue-
 runt omnes quotquot Philosophi
 sunt, simias non catulire omni tem-
 pore, Quapropter, nullum pudeat
 hac in re simias imitari, imò natu-
 ram ipsam, & meminisci, aliud esse
 tempus concipiendi, aliud impre-
 gnandi, aliud parturiendi, aliud nu-
 triendi, aliud ad actiones animales
 ducendi, ut tādē cum longo tem-
 pore foetus cōsuescat operari. Fac
 ea de causa cū sis incepturus o-
 pus nostrū, benē ut intelligas, quis
 sit spiritus mundi, cuius beneficio
 quintam tuam essentiam compo-
 nere intendis: Nam is spiritus, ne-
 cessariò requiritur, ueluti medium
 ad omne opus, quod mirificos &

excelfos debet præstare effectus, eoq; cognito, peruenies frugaliter ad finē: si non, nisi successione temporis ipso cooperante operatus fueris. Notandumq; (quod ferme præterieram) cum ita aqua fuerit fixata, debere & illa immisceri cum una parte sui aëris & sublimari, totiesque esse repetenda omnia, donec figantur deorsum: Tunc sit per diem & noctem ignis fortis, altera die & nocte fortior, tertius viginti quatuor horis fortissimus, ceu in liquefiendis metallis Vulcani vis exercetur, Sicq; erit fixio aëris, aquæ & terræ.

Caput decimumquintum.

HVius massæ lucidissimæ, quæ in fundo reperies, recipe drachmam, contere, ultimoq; in cera, iniiciendo super ipsam guttatim de suo aëre albo iam dicto (sit in crucibulo & leui igne posita) donec
 sine

sine aliquo fumo, fundi possit sicuti cera: quod percipies, si super laminam ignitam se resoluat, & citissime fluat quemadmodum cera, nullum tamen fumum emittens (Hæc est Philosophorum certissima regula, qua experiuntur, num fixatæ sint eorum species: utpote, si per sublimationes mundissimam terræ partem fixauerint, residuam non fixatam, fixæ addunt. donec & hæc similiter figatur, & hæc laminæ ignitæ superponunt, diligenterque obseruant, utrum fluat absque fumo, Sed si percipiatur materiâ difficulter fundi, in super aliquid fumi in se continere, tunc sublimationes, ita ut docuimus ordine repetunt, quousque satis fixata sese ostendat.) Tum adeptus es Elixir absolutissimum, uere couertens & efficiens omne corpus diminutum, in infinitum Solem & Lunam. In infinitum dicimus, quoniam si una, huius pars fueris

proiecta supra mille partes Mercurij sale & aceto abluti, mutabit eas omnes in lunam meliorem, quam sit luna de minera. Eodem modo uti de luna dictum est, facit & Elizeir ad aurum, nisi quod loco limaturæ argenti, accipiendum aurum limatum, & humiditatis Mercurij albi, aqua rubea, &c.

Caput decimum sextum.

Sæpius in antecedentibus fecimus mentionem projectionis perfectissimi nostri lapidis supra corpora pura, &c. Quare putamus rectè nos facere, si modum proijcendi non reseruauerimus, ut completam habeas artem, uerùm cum grauisimus futurus foret labor, si quis mille milliū partes conaretur quasi semel unoq̃ momento fundere, in hunc modum arbitramur fusionem commodiorem fieri posse. Accipe in nomine Domini cētum partes

partes Mercurij sale & aceto abluti, quas impone in uas fusionis aurifabrorum, quod consueuere adpellare crucibulum, hoc locando in igne, & cum argētum uiuum feruere incipiat (id cognoscendum ex fumo, quem emitter dum incaluerit) unam partem tui Elixeris supra hoc feruidum argentum, mitte, tuncq; id totum fiet medicina una & bona. Deinde iterum proijce istius congelatæ medicinæ partem unam, supra alias & nouas centum partes Mercurij sale & aceto mundati, & in igni calefacti, fietq; denuò medicina perfectissima. Cuius una pars ultimæ medicinæ congelatæ, super centum partes Mercurij abluti & calefacti (ut dictum est) proiecta, conuertet omnes in aurum uel argētum, excedens omnia iudicia. Ibi nunc audis quomodo lateat Rosarius noster philosophicus, ferens rosas odoríferas, albas &

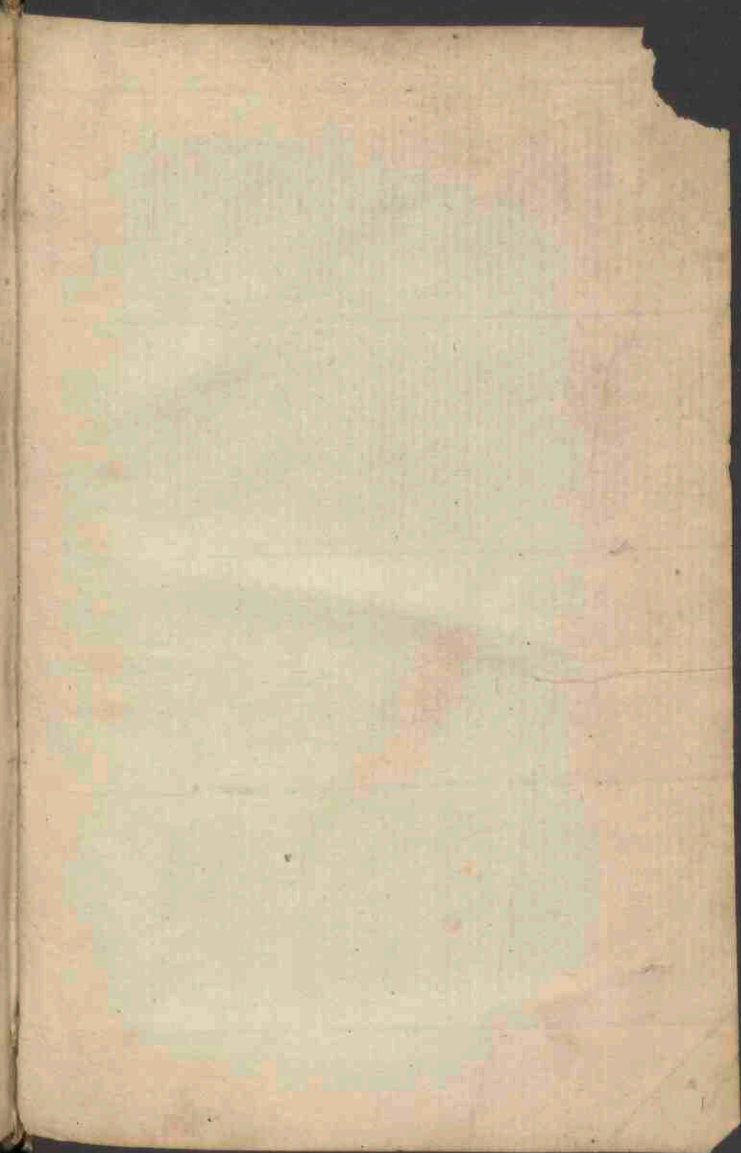
bas & rubeas, qui extraxit magno labore ex abdytis & spinosis speluncis, uisceribusq; terræ est. En tibi nunc deas tres à dijs ad conuiuium inuitatas, quarum altera potens est argenti, alia auri, tertia medicinæ, hoc est sanitatis, Quam prudens & simplex tertiam præ cæteris prudentia selegerat, Paris inquam ille pastor bonus, qui Veneris dona, id est corpus optimè proportionatum præ summis delicijs diuitijsq; reliquis (quamuis & nec cætera fuerit aspernatus) mallebat habere. Habet hoc nostrum Eliaxeir præter commutandi metalla uirtutem admirandam, sanare paralytim, morpheam, elephântiasim, & conseruare sanitatem, Melancholiam præternaturalem expellere, uenenū eijcere, sanguinē mundare, arterias humectare, quartanā, hydropem & podagram curare, qui certè medicinæ omnes mundi
 diuitiæ

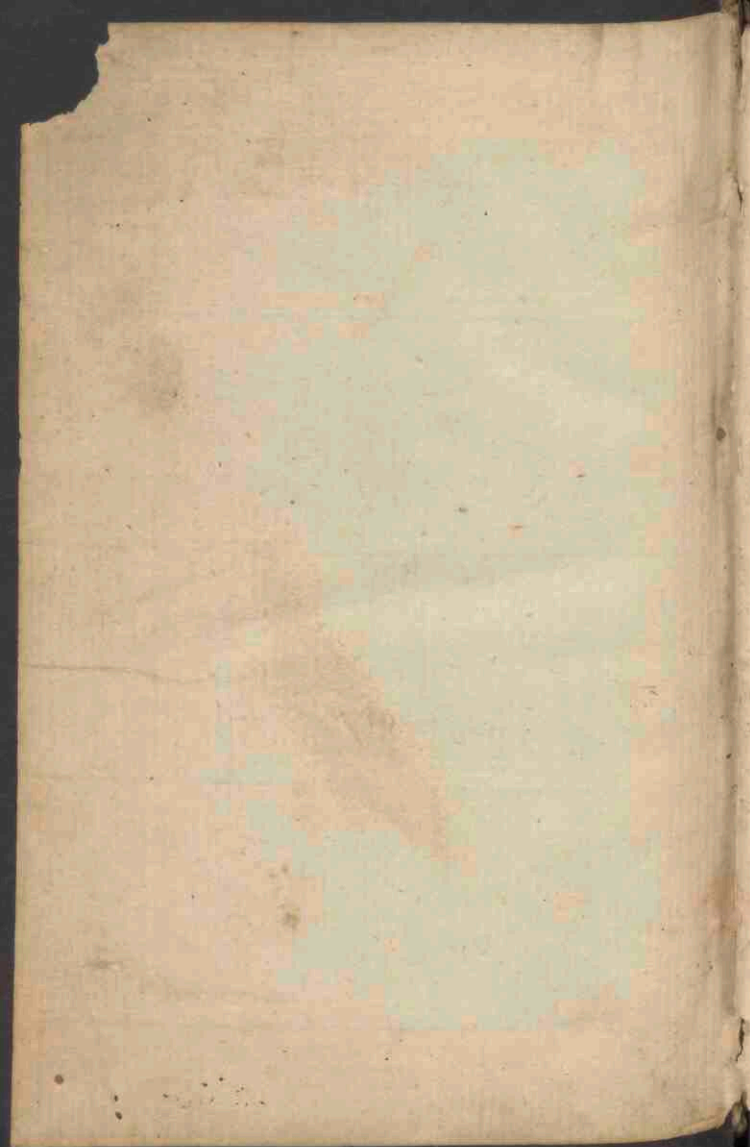
diuitiæ nequeunt comparari. Laus,
honos & gloria in seculorum secu-
lis Domino omnipotenti Deo no-
stro, qui paruulis largitur diuitias
& sapientiam, per unicum
redemptorem nostrum
Iesum Christum.

ROSARII
FINIS.

BASILEÆ, PER
GABRIELEM RINGY-
SEN, ANNO
1559.







5827-29.



